

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

LESNICKÁ A DŘEVAŘSKÁ FAKULTA

ÚSTAV NÁBYTKU, DESIGNU A BYDLENÍ

Industriální prvky v interiéru

Bakalářská práce

Brno 2015

Markéta Bláhová

*Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „**Industriální prvky v interiéru**“ vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s §47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.*

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle §60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 7. 5. 2015:

Markéta Bláhová

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala panu Ing. arch. Hynku Maňákovi, Ph.D. za jeho odborné vedení, přínosné rady a informace, které mi věnoval v průběhu konzultací a tvorbě bakalářské práce.

ABSTRAKT

Jméno: Markéta Bláhová

Název práce: Industriální prvky v interiéru

Bakalářská práce se zabývá industriálním stylem v interiéru, průmyslovým dědictvím a konverzí budov. První část popisuje historii průmyslové revoluce, její vlivy na společnost a současnou architekturu industriálních staveb. Druhá část práce je věnována pojmu konverze. Následující kapitoly uvádějí příklady industriálního stylu v interiéru, historii a vývoj loftu. Dále popisují charakteristické aspekty tohoto prostředí a industriální předměty používané v současnosti. Cílem práce je hodnocení interiérů zařízených v industriálním stylu.

Klíčová slova: historie, průmyslové dědictví, konverze budov, industriální styl, interiér

ABSTRACT

NAME: Markéta Bláhová

TITLE OF THE WORK: Industrial elements in interior

Bachelor thesis deals with industrial style in the interior, industrial heritage and conversions of buildings. The first part describes the history of the industrial revolution, her influences on society and contemporary architecture of industrial buildings. The second part is dedicated the term of conversion. The following chapters provide examples of industrial style in the interior, history and development of loft. Further describe the salient aspects of this environment and industrial subjects currently available. The aim of the thesis is evaluation interiors in industrial style.

KEYWORDS: history, industrial heritage, conversion of buildings, industrial style, interior

OBSAH

1. ÚVOD	7
2. CÍL PRÁCE	8
3. METODIKA	9
4. PRŮMYSLOVÉ BUDOVY A INDUSTRIÁLNÍ STYL V INTERIÉRU	10
4.1 Historie průmyslových budov	10
4.1.1 Průmyslová revoluce	10
4.1.2 Rozvoj a umístění průmyslových oblastí	12
4.1.3 Pozitivní a negativní důsledky industrializace	13
4.1.4 Industriální archeologie	15
4.1.5 Současná architektura průmyslových budov	16
4.2 Konverze průmyslových budov pro nové účely	19
4.2.1 Pojem konverze architektury	20
4.2.2 Typologie industriálních budov	22
4.2.3 Evropská trasa průmyslového dědictví	23
4.2.4 Projekt Industriální stopy	24
4.2.5 Příklady konverze budov v České republice	25
4.2.5.1 Vinohradská tržnice	25
4.2.5.2 Galerie Vaňkovka	27
4.2.5.3 Městská knihovna v Hradci Králové	30
4.3 Industriální styl v interiéru	34
4.3.1 Loft, historie vzniku a jeho vývoj.....	34
4.3.2 Ukázky interiérů v industriálním stylu	35
4.4 Charakteristické aspekty industriálního stylu	40
4.4.1 Stavební a konstrukční materiály	40
4.4.2 Průmyslové vybavení používané v současnosti	42
5. HODNOCENÍ VYBRANÝCH INTERIÉRŮ V INDUSTRIÁLNÍM STYLU....	44
5.1 Projekt Industra	44
5.2 SKØG Urban Hub	49
6. DISKUZE	55
7. ZÁVĚR	57

8. SUMMARY	58
9. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	59
10. SEZNAM OBRÁZKŮ	60

1. ÚVOD

Co je industriální styl a kam ho zařadit? Přesných definic na jiné styly ať už architektonické či interiérové je dostatek, ale pod pojmem industriální styl si každý představí něco jiného. V obchodech jsou pod tímto názvem často nabízeny různé předměty, které jsou uměle doplněny patinou, odřenými rohy, oprýskanou barvou a působí jako léta používané. Slovo industriální začíná být slovem, které prodává stejně jako oblíbené minimalismus, styl Provence a další. Jde o obchodní tahy, na které lidé slyší, ale také dělají mylnou představu o jejich reálné podstatě.

Předměty, které byly skutečně součástí průmyslové výroby jsou často opomíjeny a k nalezení jsou pouze na skládkách nebo v původních zchátralých prostorech výroby. Stačí málo a jejich cena se může přiblížit k částkám sběratelských kusů. Nutné je danou věc objevit a znovu uvést do života, dohledat jejího autora a umístit do odpovídajícího současného interiéru. Zaslouží si to nejen předměty, jejichž hlavním úkolem byla funkčnost a odolnost, ale i jména jejich tvůrců. Často se jedná o autory, jejichž jména jsou spojována se známějšími a lidem dostupnějšími předměty.

Typickými znaky výrobků určených do prostor průmyslových budov byla funkčnost, odolnost a jednoduchost. Vzhled a estetika byla spíše podružná a odvíjela se od možností výroby, které byly v té době dostupné. Právě tyto aspekty jsou na nich nejvíce oceňovány. Dnes je tomu právě naopak, funkčnost věcí se odsouvá do pozadí a důraz je kladen především na estetiku.

Aktuální problematikou jsou průmyslové budovy, jejich zachování a konverze. Průmyslové dědictví je důležitým současným tématem a naštěstí už není vyhledávané jen několika nadšenci, ale především architekty, kteří v nich vidí hodnotný potenciál a odkaz minulosti. Průmyslové dědictví představuje přetrvávající kulturní zkušenost, memento, jistě i nezaměnitelný umělecký zážitek a nepřehlédnutelný materiální odkaz (Fragner, 2008). Jedná se o celosvětový trend, projev změny životního stylu, ochranu kulturního dědictví. Většina staveb začleněná do průmyslového dědictví bohužel není památkově chráněna, to by mělo být důvodem pro jejich zachování. Některé budovy sice chátraly příliš dlouho a není možné je opravit, nicméně jsou po celé republice místa, která si zaslouží pozornost a péči. Zrekonstruované stavby nabízejí výjimečné prostory s nenapodobitelnou atmosférou. Interiéry, ve kterých se snoubí krása účelnosti, elegance konstrukce s řemeslnými detaily a technický význam budovy.

2. CÍL PRÁCE

Hlavním cílem práce je souhrnné zpracování a představení industriálního stylu v širším kontextu, nejen jako směr v architektuře a interiéru, ale jako odkaz historie. Průmyslové dědictví je důležitým tématem ve společnosti a pro správné porozumění jeho hodnoty je nutné poznat historické souvislosti jeho původu. Pozitivní a negativní důsledky průmyslové revoluce, pracovní podmínky dělníků a jejich život. Průmyslová éra rozdělila společnost a výrazně ovlivnila urbanismus měst.

Samostatnou kapitolu tvoří téma konverze průmyslových budov. Vysvětlení pojmu a příklady využití industriálních prostor k novým účelům s ukázkami realizovaných projektů v České republice. Dále je popsán industriální styl v interiéru na konkrétních příkladech. Historie loftu a jeho vývoj. Závěrečná část je věnována popisu charakteristických materiálů a prvků používaných v industriálním prostředí. Výsledkem je zhodnocení dvou vybraných interiérů v Brně, umístěných v průmyslových prostorech a zařízených v daném stylu. Dále odpovědi na otázky. Pro koho jsou tyto interiéry určeny? Mají zaměření na určitou věkovou kategorii? Z jakých důvodů podobné prostory vznikají? Existuje hranice mezi nízkonákladovým zařízením a jeho pouhým uměleckým dojmem?

3. METODIKA

V úvodní části je přiblížena doba průmyslové revoluce a popis tehdejší společnosti. Historické údaje a data jsou převážně čerpána z literárních zdrojů doplněná údaji z článků internetových stránek a dalšími dokumenty.

K následující části věnované tématu konverze průmyslových budov jsou podklady získány především ze sborníku příspěvků z mezinárodního bienále Industriální stopy, které je zaštitěné Výzkumným centrem průmyslového dědictví Českého vysokého učení technického v Praze. Bienále Industriální stopy je pravidelně pořádáno od roku 2001. Rozsáhlá kapitola je podpořena i dalšími publikacemi, literárními a internetovými zdroji.

Popis industriálního stylu je podložen zejména snímky interiérů získaných na internetu, doplněný vlastními fotografiemi. Vznik a vývoj bydlení v loftu je opět podložen údaji z literatury, internetu a odborných časopisů.

Závěrečná část hodnotí konkrétní prostory navržené v industriálním stylu. Vznikla na základě osobní návštěvy interiérů, diskuze s majiteli či zaměstnanci. Je doplněna převážně vlastními fotografiemi prostoru a zařizujících předmětů. Půdorysy obou interiérů jsou vytvořeny v programu TurboCAD Professional 17.

4. PRŮMYSLOVÉ BUDOVY A INDUSTRIÁLNÍ STYL V INTERIÉRU

4.1 Historie průmyslových budov

Slavná doba rozvoje průmyslu ovlivnila postupně celou Evropou, změnila společnost, ale i krajinu a uspořádání měst. Vyvíjela se, modernizovala a zároveň postupně zanikala během dlouhého období (18. - 20. století). Na jejím počátku byla vidina prudkého nárůstu životní úrovně. Dochází k urbanizaci měst, kde se v okolí nově vznikajících průmyslových čtvrtí tvoří moderní zázemí pro zaměstnance. S výstavbou nových domů se postupně zlepšuje i úroveň hygieny obyvatel. Pokrok nenastal jen ve strojním průmyslu, ale i v medicíně a lékařství. Zvýšení počtu populace je zapříčiněno snížením úmrtnosti a nárůstem porodnosti, neboli demografickou revolucí.

4.1.1 Průmyslová revoluce

Téma a období průmyslové revoluce je ve společnosti známé, nicméně otázka jejích historických kořenů nebo také počátek industriálního věku je těžko definovatelný. Slovní spojení „průmyslová revoluce“ pochází z francouzské publicistiky první třetiny 19. století a sloužilo k označení industrializačního procesu ve Velké Británii. V anglické literatuře byl poprvé ekonomický vývoj Velké Británie označen za průmyslovou revoluci teprve roku 1884 Arnoldem Toynbeem.

V dnešní době je toto slovní spojení běžně používané a označuje vznik kapitalistického průmyslového systému ve Velké Británii, přičemž se toto období pojímá jako proces převratu hospodářství a společnosti ve všech jejích formách (Paulinyi, 2002). Industrializační fáze Velké Británie je vymezena obdobím v letech 1750 až 1850. Anglie byla pověstnou „dílnou světa“ (Matoušek, 2010). V Čechách probíhala teprve v období 50. let 19. století - 80. let 20. století.

Industrializace znamená změnu struktury hospodářství, jejími základními rysy jsou strojní výroba a tovární systém. Tento proces radikálně změnil rozvrstvení obyvatelstva a životní úroveň společnosti. Na jedné straně vzrostl počet a společenský význam vlastníků kapitálu, bankéřů, podnikatelů v různých odvětvích průmyslu, v obchodě a v dopravě, na druhé straně pak dělníků závislých na mzdě (Paulinyi, 2002). Tento jev vedl k vytvoření hospodářského a společenského systému a s ním spojeným vznikem sociálních skupin a vrstev, které společnost ostře rozdělily.

Nejdůležitějším znakem technického vývoje v průmyslové revoluci byl velký počet technických novinek v krátkém časovém úseku, který změnil nejen hospodářství a výrobu samotnou, ale i strukturu společnosti, politickou situaci a životní styl lidí ve městech i na vesnici. Nejdůležitější technickou novinkou se stal parní stroj skotského vynálezce a inženýra J. Watta. Z toho důvodu se průmyslová revoluce v 18. a 19. století nazývá revolucí páry a konec 19. století revolucí elektřiny.

Pracovní podmínky

Práce v továrně představovala pevně stanovenou pracovní dobu, šest dní v týdnu. Denně minimálně 12 hodin čisté pracovní doby, za týden šedesát až osmdesát hodin. Pracovní aktivita, kterou si dříve dělníci určovali sami byla nově udávána pracovními stroji. Povolené přestávky musely být striktně dodržovány dle továrního řádu. Vycházel z ekonomických plánů, optimalizace nákladů a dosažení maximálního zisku. Po několika neúspěšných pokusech o zavedení 24hodinového provozu na dvě směny, přešla většina továrníků na jednosměnný provoz s prodlouženou pracovní dobou na 14 hodin.

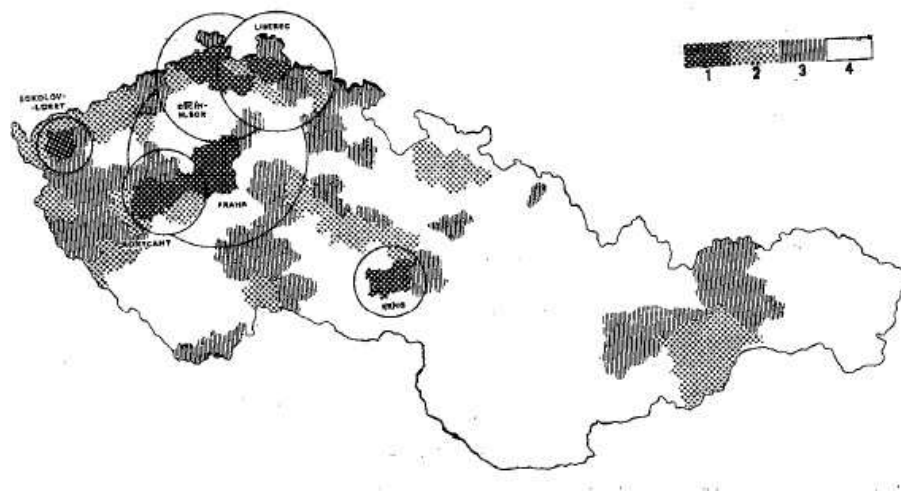
Nárůst obyvatelstva v letech 1780 - 1850 zajistil dostatek pracovních sil. Tento jev byl způsoben snížením úmrtnosti u dětí, kterým se nyní dostávala lepší strava, důslednější hygiena a lékařské ošetření.

Novým pojmem pro většinu dělníků, kteří přišli z malých měst a vesnic byla disciplína. Nástup do továrny od nich vyžadoval změnu v životních i pracovních zvycích. Typickými znaky továrního procesu byla poslušnost, poddajnost a podřízenost, která byla důsledně hlídána dozorcí a mistry. Dohled neprobíhal pouze na pracovišti, ale pokud dělníci žili v továrních ubytovacích zařízeních, museli dodržovat pravidla i tam. Jejich překročení znamenalo snížení mzdy. Tato opatření naučila první generace dělníků časovou důslednost a pravidelnou práci v rytmu strojní výroby.

Bohužel ničím překvapivým nebyla ani tvrdá práce dětí a žen v různých odvětvích průmyslu. Teprve na základě továrního zákona z roku 1833, který omezoval pracovní dobu mladistvých mezi 14-18 lety na 12 hodin a dětí mezi 9-13 lety na 9 hodin, byla dětská práce postupně potlačena (Paulinyi, 2002).

4.1.2 Rozvoj a umístění průmyslových oblastí

Průmysl měl nejdůležitější roli v rozvoji československé ekonomiky a byl nejdůležitějším odvětvím národního hospodářství. Díky němu se stalo Československo počátkem 19. století jedním z předních hospodářsky vyspělých států světa. Jednotlivé oblasti státu se však vyvíjely naprosto odlišně. Rozdílný vývoj rozmístění průmyslu v jednotlivých regionech způsoboval, že některá průmyslová střediska bouřlivě rostla, zatímco rozsáhlé oblasti stagnovaly (Mareš, 1988). S tím bylo spojené i rozmístění obyvatelstva, struktura osídlení a vývoj urbanizace, které ovlivnily města na desítky let dopředu.

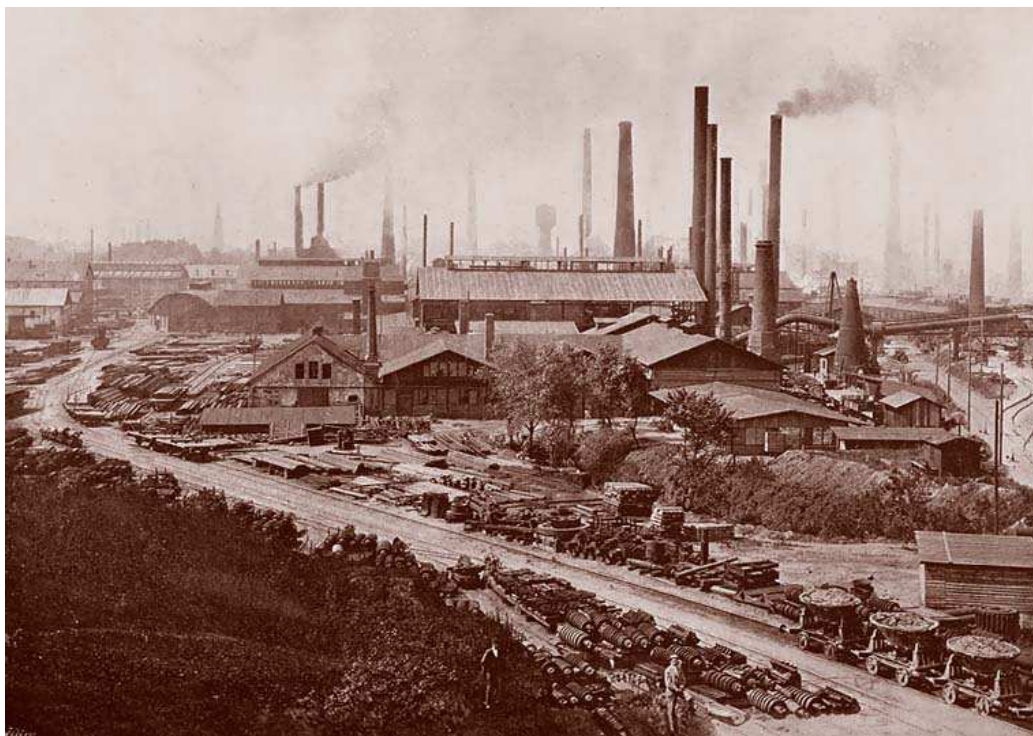

Obr. 1 Oblasti zpracovatelského průmyslu v roce 1841

Lokalizace průmyslu byla závislá především na zdrojích paliva v blízkosti továren. Jedním z důvodů byla nedostatečná dopravní síť a náročný, někdy i nemožný převoz potřebných surovin. Z toho důvodu vznikaly průmyslové zóny především v lesnatých pohraničních oblastech na Šumavě, v Českém lese, na severní Moravě a Jesenicku. Rovnala se jim pouze Praha a Brno. Velká spotřeba palivového dříví drásala okolní krajinu a s rychlým rozvojem průmyslu bylo dřevo nahrazeno uhlím. Tato změna zapříčinila přemístění průmyslových oblastí do blízkosti uhelných pánví na Kladensko, Ostravsko, Mostecko a Ústecko. S vývojem nových odvětví se průmysl dostal zpět do měst a jeho rozložení bylo rovnoměrnější.

4.1.3 Pozitivní a negativní důsledky industrializace

Většině dělníků pracujících v továrnách se až do 40. let 19. století zhoršily životní podmínky a standardy. Minimální mzdy, velmi špatné ubytování, katastrofální hygiena v továrních čtvrtích, dlouhá a velmi náročná pracovní doba, ale i vznik chudiny v průmyslových oblastech. Industrializace sice vytvořila mnoho nových pracovních míst a příležitostí k odchodu z vesnice do města, bohužel za těchto podmínek. K mírnému zlepšení dochází „desetihodinovým zákonem“ z roku 1847, který si vydobyli dělníci, zastoupení odbory, sociálními reformátory a politiky. Došlo ke zkrácení pracovní doby na deset hodin od pondělí do pátku, v sobotu na osm hodin.

Obr. 2 Vítkovické železářny roku 1895

Období průmyslové revoluce má i své nepříznivé stránky, které zůstávají v pozadí. S rozvojem továren a umístěním průmyslových čtvrtí uprostřed měst dochází ke zhoršení kvality ovzduší a životního prostředí. Mladí lidé odcházejí z venkova za lepší prací do města, kde se život radikálně změnil. Zájem o přírodu ve městě i jeho okolí je minimální a tak i nadále ustupuje pokroku průmyslu. Rozvoj důlní činnosti a používání nekvalitního paliva nemá špatný vliv jen na životní prostředí ale především na obyvatele měst. Velmi rozdílného věku se dožívali dělníci na venkově a v továrnách.

První upozornění na nebezpečí kouřových zplodin z lesnických kruhů pochází již z roku 1849 (Matoušek, 2010). Kritická situace nastala již v 70. letech 19. století na Ostravsku a v dalších těžařských oblastech. Výraznou změnu krajiny, ať už negativní či pozitivní, způsobilo budování železniční sítě v polovině 19. století. Výstavba tratí, mostů, tunelů, nádražních budov zásadně ovlivnila uspořádání a vzhled krajiny. Zprovoznění železnice propojilo města a průmyslové oblasti po celé zemi a urychlilo dovoz výrobních surovin.

Urbanismus

V období industrializace měst se průmysl koncentroval v místech s dostatkem surovin a dobrou infrastrukturou. Vznikla průmyslová města a jejich aglomerace. Počet obyvatel v průmyslových čtvrtích se neustále navyšoval a přinášel problémy. Otřesné hygienické podmínky v dělnických koloniích, ale i obecné problémy jako přelidnění, dopravní problémy, znečištění přírodního prostředí apod., překonávaly jak svým rozsahem, tak intenzitou veškeré historické zkušenosti středověkých a raně novověkých měst (Matoušek, 2010). Naléhavá situace byla potřeba řešit a dala vzniknout v druhé polovině 19. století generaci zakladatelů urbanismu.

Obr. 3 Dělnická kolonie ve Zlíně v roce 1933

Moderní urbanismus vycházel z naprosto odlišných principů než byly do té doby obvyklé. Dosavadní forma vycházela ze středověkého města a nekorespondovala s novým charakterem moderního průmyslového města. Jednotným názorem bylo, že není

možné dosáhnout změny pouhou úpravou staré zástavby, ale zcela nově vybudovanými městskými celky. Základem nových průmyslových měst byl dopravní systém a uliční síť. Oddělení dopravních prostředků a chodců, rozvržení inženýrských sítí, obytné, kulturní a vzdělávací zóny. To vše v návaznosti na výrobní a průmyslovou čtvrť.

Ukázkou řešení jsou dělnické kolonie, liniová a zahradní města. Součástí této zástavby byly školy a další zařízení pro děti, obchody, služby, kulturní sály apod. Podobné čtvrtě se objevily po celé Evropě, nejznámějším příkladem z Československa je Bařův Zlín. Tvorbou a vznikem velkoměst se zabýval i Le Corbusier, zastánce výškových budov obsahující základní služby pro jejich obyvatele. Hlavní myšlenkou bylo zajistit na malé ploše pohodlný život pro velké množství lidí s dostatkem zeleně a přímé návaznosti na dopravu.

4.1.4 Industriální archeologie

První záznamy o termínu industriální archeologie se objevily v roce 1955 v časopise *The Amateur Historian*. Tento nový obor vznikl postupně v druhé polovině minulého století z amatérského zájmu o technické stavby v Anglii. Nesledoval pouze vývoj a typy staveb, ale zajímal se i o sociální a hospodářské souvislosti. Vznikla první vydání průvodců po technických památkách. Rychle se jej ujala odborná veřejnost a v roce 1959 se konala první mezinárodní konference na téma industriální archeologie. Původní, relativně úzké zaměření na dokumentaci, výzkum, konzervaci a ochranu jednotlivých průmyslových objektů, se postupně rozšiřovalo na komplexní zájem o celou venkovskou a městskou průmyslovou krajinu (Matoušek, 2010).

K hlavním tématům industriální archeologie patří technologické procesy, výrobní objekty, život dělníků, domácností a vývoj průmyslových měst. Velmi důležitý je i pohled na sociální aspekt, tedy formování společenských tříd a proměny krajiny v důsledku industrializace.

V roce 2002 bylo založeno Výzkumné centrum průmyslového dědictví na Českém vysokém učení technickém v Praze. Dokumentuje průmyslové dědictví v České republice, jehož výsledky slouží jak pro pedagogické účely, tak pro osvětu a ochranu objektů. Svou činnost pravidelně uvádí v tištěných publikacích a webových stránkách.

4.1.5 Současná architektura průmyslových budov

Pravděpodobně ještě několik let potrvá, než se česká architektura natrvalo odpoutá od vlivu socialistického experimentu, který se tu udržel příliš dlouho. Možná právě tím je v České republice ubráná odvaha pro originální a výraznou architekturu, kterou vidíme například v Nizozemí, Švýcarsku, Rakousku či Slovinsku. Podle množství nedávných úspěšných realizací napříč republikou lze ovšem soudit, že úroveň industriální architektury velmi rychle stoupá. Kvalita průmyslových budov byla dříve velmi vysoká a určovala trendy ve vývoji stavby po několik období. Za její vrchol lze považovat meziválečné období funkcionalistické výstavby mnoha továrních objektů. Nejen ve Zlíně, který se stal fenoménem industriální architektury a ovlivnil výstavbu továrních a výrobních objektů i v mnoha dalších zemích, ale i další průmyslová centra Československa. Následujících padesát let nepřineslo v této oblasti žádné nové významnější směry.

V současnosti prezentuje industriální architekturu několik základních vlivů a to od minimalismu, přes ekologické "zelené" stavby až po high-tech architekturu. Jejich volné prolínání přináší řadu úspěšných a inspirativních realizací. Bohužel je jejich většina financována pouze z privátního sektoru, kterému ale nechybí touha po novém přístupu a originalitě. Zakázky, které vznikly na základě investice z veřejných zdrojů v tomto směru stále pokulhávají a negativně ovlivňují estetického vnímání ve společnosti. Není tedy divu, jaký postoj zaujímá veřejnost k tomuto typu architektury, která podle většiny hyzdí bezprostřední okolí měst.

Základem úspěchu industriálních staveb je kvalita, jedinečnost a typologická pestrost. Do Čech a především na Moravu také přichází s jistým zpožděním nový fenomén progresivních designových vinařství, jenž se stává zajímavou možností pro architektonické kreace předních českých tvůrců (Merta, Volf 2011).

V dnešní době se při návrhu budovy pro firmu jakéhokoliv zaměření uvažuje naprosto jinak než před sto lety. Nemyslí se jen na umístění linky, uspořádání strojů a dalších technických požadavků, které jsou stěžejní pro daný typ výroby, ale řeší se i jiné požadavky. Kvalitní návrh může přinést zvýšení pracovní efektivity, lépe využije prostor a dokáže zaměstnancům ušetřit i čas během práce. Architektura má rozsáhlejší význam, než který je na první pohled znatelný. Prostředí, ve kterém zaměstnanci tráví každý den ovlivňuje samozřejmě jejich náladu a tím pracovní nasazení. V některých

firmách vznikají místa pro odpočinek a odreagování. Otevřené prostory jsou děleny na jednotlivá menší místa, v interiéru a v okolním prostředí nechybí dostatek zeleně. Výjimkou už nejsou ani posilovny a další sportovní aktivity přímo ve firmě. Velmi populární jsou i vlastní školky, které ocení velké procento zaměstnanců. Jedná se o velké změny a jistě i inspiraci ze zahraničí, která se vyplatí. Tyto nadstandardy by samozřejmě neměly odvádět pozornost od pracovní náplně, ale mají zpříjemnit čas strávený v práci.

V architektuře platí známá věc: každý tvůrce je jenom natolik dobrý, jak mu to umožní investor (Merta, Volf 2011). V případě zdařilé spolupráce architekta a investora se může samotná stavba stát úspěšným marketingovým nástrojem firmy. Industriální stavba a firma se dostane do širšího podvědomí společnosti i v jiném kontextu než jen s produkty, které nabízí. Úspěšné realizace se mohou stát cílem návštěvy měst stejně jako významné historické památky.

Výrobní areál firmy mmcité

Společnost mmcité se zabývá navrhováním a výrobou kvalitního městského mobiliáře. Výrobní areál se nachází v Bílovicích v bývalém zemědělském objektu, je tvořen několika solitérními budovami výrazně podélného tvaru. Rekonstrukcí vznikly

Obr. 4 Budova mmcité v Bílovicích

prostory výrobní, skladovací, kancelářské a prezentační. Prostý tvar staveb zůstal nezměněn, byl však doplněn účelným interiérem a výrazným (soudobým) obvodovým pláštěm (Kuchta, 2010). Rekonstrukce byla dokončena v roce 2009. Autorem projektu je architekt Kamil Mrva. Typickým materiálem použitým na opláštění budov je stříbrná fasádní folie a profilované stříbrné plechy. Okolí budov navozuje efekt uličního prostoru.

Sídlo firmy mminteriér

Výrobní a výstavní prostory firmy mminteriér se nacházejí v Luhačovicích. V areálu se vyrábí především originální čalouněný nábytek mladých českých designérů. Rekonstrukce proběhla v letech 2008 - 2009 pod vedením architekta Stanislava Fialy. Dodala celému areálu řád a rozdělila jej na funkční zóny, které na sebe logicky navazují, výroba, zázemí, administrativa a výstavní prostory. Jednotlivé budovy jsou propojeny a tvoří jeden celek. Hlavním záměrem bylo odkrytí historických vrstev budov a recyklace původních stavebních prvků. Před hlavním vstupem je umístěn starý železný násypník, který dnes slouží jako umělecký objekt.

Obr. 5 Sídlo firmy mminteriér v Luhačovicích

Výrobní budova firmy Tescan

Tescan se zabývá vývojem a výrobou rastrovacích elektronových mikroskopů. V budově nacházející se v Brně - Kohoutovicích probíhá vývoj, výroba i prodej. Původní prostory, ve kterých firma sídlí od roku 1996, bylo nutné rozšířit. Nová reprezentativní budova vznikla jako zakončení výrobního areálu. Realizace architektů Jana Tesaře a Jiřího Dostála zaujme čistotou tvarů, jednoduchou barevností a precizními detaily. Ačkoliv se jedná o novostavbu, díky svým proporcím a elegantním prvkům v podobě kruhových oken působí jakoby součástí původní brněnské funkcionalistické výstavby.

Obr. 6 Budova firmy Tescan v Brně - Kohoutovicích

4.2 Konverze průmyslových budov pro nové účely

Nepoužívané továrny, textilky, pivovary, cukrovary, strojírenské haly, tiskárny, hutě, kotelny, elektrocentrály, pekárny, drážní objekty a mlýny vzbuzují pocit nostalgie. Léta v plném provozu, nedostatečně udržovaná a zanesená špínou. Tak působí opuštěné průmyslové stavby. V každém vyvolávají jiné pocity, pro někoho je to romantická minulost pro jiné odkaz na těžkou dobu poznamenanou náročným životem. Možná to je důvod, proč byly dříve bezohledně likvidovány či necitlivě přestavěny. Proto, aby se

zapomnělo, co představovaly. Téma jiného užití, konverze opuštěných a původní funkci už nesloužících budov a areálů se dostalo do popředí, až když přerostlo v nepřehlédnutelný ekonomický, kulturní, do jisté míry i politický problém (Fragner, 2005).

4.2.1 Pojem konverze architektury

Konverze (adaptive re-use) je užití průmyslových budov k novým účelům. Nejde o žádnou převratnou novinku, jde o přirozenou součást životních cyklů staveb. Výjimečností jsou spíše typy budov, o které se jedná. Středověké kostely, kláštery a jiné sakrální stavby stále slouží svým původním účelům, jsou státem udržovány a veřejností obdivovány. Ve většině obytných staveb, pocházejících z různých architektonických slohů, se stále žije. Továrny byly postaveny dle požadavků strojů a technologií. Jde o prázdné schránky, které si zaslouží nejen obdiv, ale především další životní etapu. Ulicím i celým čtvrtím vtiskla už zaniklá výrobní a obchodní činnost nezaměnitelný charakter, s nímž si je spojují lidé z ostatních částí města i ze vzdáleného okolí (Dvořáková, Fragner, Šenberger 2007).

V západní Evropě je snaha o zachování průmyslových budov již od 70. let minulého století, kdy zůstaly tyto areály a prostory opuštěné. U nás se tento jev začal projevovat až v 90. letech vlivem restrukturalizace průmyslu, kdy spousta podniků byla nucena ukončit svůj provoz. Vývoj a skutečné realizace konverze, byly velmi pomalé. Ze začátku se jednalo spíše o vize, studentské konceptuální projekty a návrhy.

První přehled technických a průmyslových staveb u nás vyšel po roce 1990 v publikaci pod názvem *Industriální skanzen Čechy a Morava*. Tato publikace obsahovala přesné argumenty, proč jsou vybrané objekty nepřehlédnutelné, čím jsou jedinečné, jejich umělecké hodnoty, historie i širší kontext na své okolí. Roku 1997 sekce ochrany průmyslového dědictví Národního technického muzea uspořádala na Staroměstské radnici v Praze výstavu *Dvanáct let poté*. Prezentováno bylo přes dvě desítky realizovaných projektů konverze nedávno ještě zapomenutých budov. Byl to jeden z prvních úspěšných kroků v tomto směru.

Příkladem je Vinohradská tržnice, Aukční hala jatek v Olomouci nebo Městská elektrárna v Brně, která se stala kulturní památkou. Bohužel ze seznamu budov uvedených v publikaci *Industriální skanzen Čechy a Morava* se dočkalo rekonstrukce a nového využití jen několik. Vize a nadšení na začátku 90. let se postupně vytratily, zájem rostl především o novostavby a volné stavební parcely.

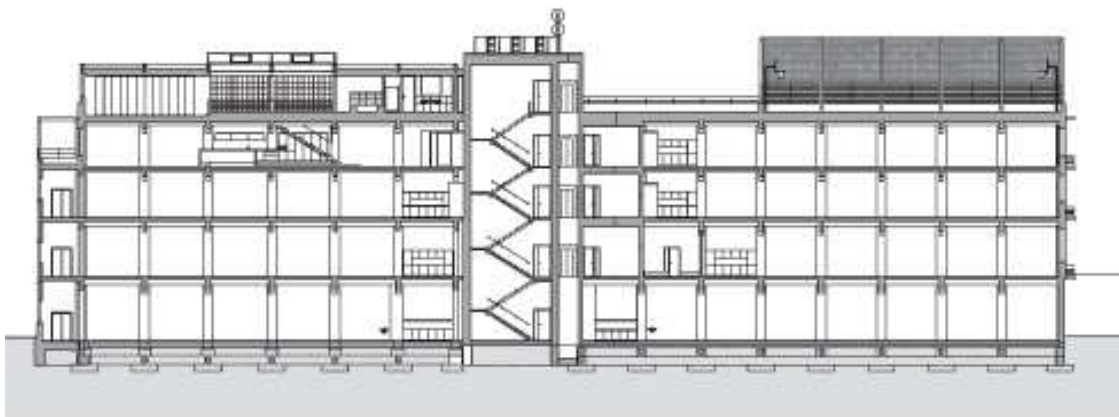

Obr.7 Městská elektrárna v Brně - Zábrdovicích z roku 1898

Znakem konverze bývají velmi často různé stupně kontrastu. Kombinace nového a původního zařízení, masivních a subtilních konstrukcí, původní zdobnosti a současné strohosti interiérů, obyčejné materiály doplněné těmi ušlechtilými. Variant je mnoho, vyžadují citlivé zacházení a promyšlené umístění, které odpovídá charakteru budovy. Typickým materiálům a prvkům je věnována samostatná část - Charakteristické aspekty industriálního stylu.

4.2.2. Typologie industriálních budov

Revitalizace průmyslových objektů je velmi náročná. Důvodů je několik, špatný technický stav, nutnost vysokých investic i nezájem investorů. Právě typologie industriálních budov je zásadním faktorem ovlivňujícím proveditelnost. Logika budov vyplývá ze skladby technologických procesů, jejich forma a dimenze souvisí s rozsahem a způsobem výroby (Kašíková, Šimková, 2013). Tyto základní rysy nám ještě dnes připomínají činnost a ruch, který tam léta probíhal. Znalost původní dispozice a funkce usnadní volbu nového využití.

Obr. 8 Podélný řez etážovou budovou tiskárny AF BKK

Dělení staveb dle typu výroby:

- **Areály a stavby víceúčelové** - slouží především lehkému a středně těžkému zpracovatelskému průmyslu. Výrobní proces je zajištěn relativně malými stroji. Technologie je pružná a může se přizpůsobit stavebnímu řešení.
- **Areály a stavby jednoúčelové** - slouží především základní výrobě: hutnictví, těžbě. Zpracovávají výchozí surovinu ve velkém množství. Technologické zařízení je náročné, velkých rozměrů a hmotností.
- **Areály a stavby přechodové** - slouží pro více technologií, slučují znaky jednoúčelové a víceúčelové výroby

Dělení staveb z hlediska jejich adaptability:

- **Stavby univerzální** - mají dobrý předpoklad k novému využití. Jde o výrobní haly, etážové budovy a budovy skladů. Jejich dispozici formoval pohyb člověka, obsluha drobných strojů. Prostory mají nečleněné uspořádání. Sloužily textilní, papírenské a potravinářské výrobě. Etážové, tři a více podlažní stavby jsou velmi často přestavěny na administrativní budovy.
- **Stavby specifické** - problematické k novému využití. Jejich velikost je dimenzována na velkoprostorové technologie, které jejich interiér poznamenaly.
- **Stavby kombinované** - slučují znaky výše zmíněných staveb.

Výhodou průmyslových budov pro jejich nové účely jsou světlé interiéry. Díky velkému množství oken či celých prosklených částí střech mají dostatek přirozeného světla. Ne náhodou byly a stále jsou vyhledávány umělci a galeriemi po celém světě. Tabulková okna, která téměř tvoří obvodové stěny jsou jedním z charakteristických prvků moderních loftů.

4.2.3 Evropská trasa průmyslového dědictví

Projekt ERIH (European Route of Industrial Heritage) byl založen v roce 1999 v severozápadních oblastech Evropy, v srdci průmyslové revoluce. Hlavním smyslem je spojení evropského průmyslového dědictví do jednoho přehledného celku. Tato trasa představuje ty nejhodnotnější památky a pomáhá návštěvníkům s jejich výběrem. Vytváří síť mezi jednotlivými objekty a přispívá k dlouhodobému rozvoji a regeneraci průmyslových oblastí. ERIH chce posílit povědomí lidí o regionální průmyslové historii a využít regionální trasy k zavedení turistických nabídek, které pak lze rozvinout do turistických produktů (Ebert, 2008). Různými prostředky se snaží o uchování povědomí o průmyslové revoluci.

Zájem veřejnosti o tento druh památek stoupá, podobně je tomu i u státních institucí. V současnosti existuje v Evropě přes 7 000 míst průmyslového dědictví, která dohromady přilákají přes 150 milionů návštěvníků ročně (Ebert, 2008). Tento stav potvrzuje, že projekt ERIH je největší kulturní sítí v Evropě. Je rozdělen do tematických okruhů zaměřených na textil, hornictví, železo a ocel, papír, sůl, manufakturu, energii, dopravu, vodu, průmysl v období války, dále na krajinu, bydlení a architekturu.

Obr. 9 Mapa zemí zapojených do projektu ERIH

4.2.4 Projekt Industriální stopy

Celostátní platforma založená pro záchranu průmyslového dědictví. Na vzniku projektu spolupracovalo Výzkumné centrum průmyslového dědictví, které bylo založeno v roce 2002 při Českém vysokém učení technickém v Praze. Od roku 2010 je samostatným pracovištěm fakulty architektury ČVUT. Systematicky mapuje technické památky na území České republiky z hlediska historie, architektury, památkové péče a urbanismu. Výsledky jsou průběžně vydávány v knižní podobě, ale i na internetových stránkách ve formě mapy pro širokou veřejnost.

Zakladatelem projektu Industriální stopy je současný ředitel Výzkumného centra průmyslového dědictví PhDr. Benjamin Fragner (*1945). Uznávaný především jako historik architektury a pedagog na fakultě architektury Českého vysokého učení technického. Zabývá se především dějinami techniky a teorií architektury a urbanismu. Je jedním ze tří synů významného českého architekta a malíře Jaroslava Fragnera, který studoval v ateliéru u Josefa Gočára.

4.2.5 Příklady konverze budov v České republice

4.2.5.1 Vinohradská tržnice

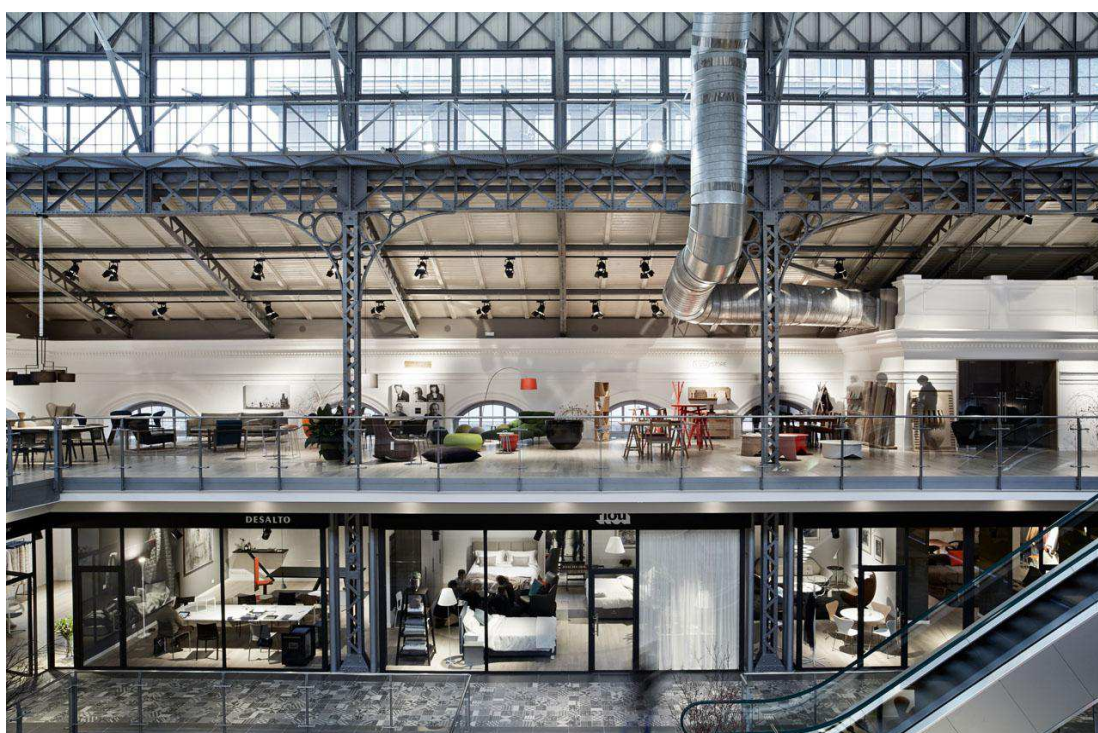
Dnes již bývalá Vinohradská tržnice nese nejen nový název Pavilon, ale i mnoho nových funkcí. V roce 1903 byla na tehdejší Chocholoušově ulici otevřena moderní tržnice s téměř sto stánky. Původně na jejím místě stála továrna na mlýnské stroje. Autorem přestavby na nákupní zónu byl Antonín Turek. Jednalo se o opravdu moderní stavbu, která disponovala dokonce i první klimatizací, opravdovou technickou novinkou. Prodej masných výrobků, ovoce a zeleniny zde fungoval do 80. let, kdy začal postupně strádat. Definitivní konec způsobil požár v roce 1986, který budovu poškodil natolik, že se jednalo o její stržení. Díky Klubu za starou Prahu byla secesní budova

Obr. 10 Vinohradská tržnice, současný Pavilon

zapsána na seznam kulturních památek a začalo se jednat o její rekonstrukci. Projektu se ujali architekti Jan Vrána a Vladimír Štulce. Jednalo se o rekonstrukci úspěšnou, získala ocenění v soutěži obchodních center v Cannes roku 1995. Obchodní galerie o pěti podlažích bohužel nedokázala konkurovat rozvoji velkých obchodních domů v Praze a přestal být o ni zájem.

V roce 2012 koupil společnost Pavilon a.s. Martin Leitgeb, spolumajitel obchodní sítě Stockist, s novou koncepční myšlenkou, vybudovat v ní centrum interiérového designu a umění. Na ploše 2500 m² vznikla unikátní galerie světových značek, jako jsou Fritz Hansen, Vitra, Magis, Flou, česká firma Lavmi a další. Ukázky produktů jsou zde prezentovány formou volně na sebe navazujících zařízených interiérů. Zajímavý není jen způsob prodeje, ale především návrat budovy do původního stavu. Rekonstrukce probíhala necelých deset měsíců a během ní byly odstraněny necitlivé zásahy z předchozích let. Opět vynikla krása ocelových konstrukcí, prostor se otevřel až ke stropu a dostatek denního světla zajistilo odkrytí původních oken.

Obr. 11 Interiér Pavilonu

Veřejnosti jsou nyní otevřeny veškeré prostory objektu. V přízemí se nachází původní strojovna ovládající unikátní klimatizační zařízení, v centru budovy je umístěné Café Pavilon a galerie vystavující současné umění. Novým investorům se podařilo vytvořit místo, kde se snoubí původní účel a funkčnost budovy se současnými požadavky na moderní veřejný prostor.

4.2.5.2 Galerie Vaňkovka

Radikální zlom v průmyslové výrobě proběhl v druhé polovině 18. století, kdy Brno s množstvím manufaktur dosáhlo na úroveň evropského průmyslu. Rozvoj a úspěch textilní výroby napomohl vzniku nového odvětví - strojírenství. Továrna Friedricha Wanniecka je toho důkazem. Vývoj Vaňkovky probíhal sto čtyřicet let a zasáhl tisíce lidí, kteří jej pomáhali utvářet.

Wannieck založil se svým společníkem Philipem Jellinkem strojírenskou továrnu, Fr. Wannieck a Phil. Jellinek, 21. března 1865. Zvolil pro ni výhodné umístění v Trnité ulici, kde vybudoval strojírenský závod s vlastní slévárnou, jedním parním strojem, montážní dílnou a kotelnou. Strategické místo v blízkosti centra města s možností rozvoje a od roku 1870 i s možností napojení na železniční trať.

Obr. 12 Areál Wannieckovy továrny

Okamžitý úspěch a celosvětový věhlas nové strojírný zajistila spolupráce s Juliem von Robertem, odborníkem z cukrovaru v Židlochovicích. Pracoval na zdokonalení difuzního procesu výroby řepného cukru. V roce 1866 byl ve Wannieckově továrně vyroben první difuzér. O rok později, po konstrukční úpravě na výrobu cukru z cukrové třtiny, byl difuzér dodán až do Indie. Objednávky přicházely z celého světa. Postupně byla výroba rozšířena na parní kotle a stroje, listové a kuchyňské váhy a další menší stroje.

Wannieck působil v mnoha oblastech a díky jeho zkušenostem se připravoval zákon o parních kotlích, v roce 1873 se stal kurátorem Uměleckoprůmyslového muzea a stanul i ve vedení Národní banky. I přes to, že rozsah jeho zájmů byl široký továrna se úspěšně rozvíjela. Zaměstnanci dostávali nadprůměrný plat, staral se o jejich sociální poměry, založil ozdravovnu pro invalidní dělníky v Židenicích a v roce 1900 postavil i dělnické dvojdomky. Nově přistavěné budovy továrny měly zachován stejný ráz fasády z cihel a zdobené průčelí budov. Kvalitu použitých materiálů a do detailů propracované konstrukce budov, potvrzuje stav, v jakém přečkal areál těžké období válek i nešetrné zásahy pozdější doby. Koncem 90. let 19. století došlo k poslednímu rozšíření areálu a vrcholnému úspěchu firmy i změny v jejím vedení. Výroba se nepřerušila ani během války. V nedožitých osmdesáti jedna letech zemřel Friedrich Wannieck 21.4.1919 v Meranu. Postupně začala továrna strádat a v roce 1930 byla definitivně uzavřena.

Obr. 13 Zchátralá budova strojírny před rekonstrukcí

Několikrát došlo ke změně jejího majitele a roku 1985 byla určena dokonce k demolici z důvodu nového územního plánu města. V březnu 1988 se uskutečnila poslední historická stavba, kterou byla definitivně zrušena slévárenská činnost ve Vaňkovce, a poté se přestaly udržovat i veškeré stavební konstrukce (Flodrová, Teplý 2005). Areál začal chátrat a zarůstat zelení.

Koncem 20. století získala Vaňkovka statut chráněné památky a ustoupilo se od její demolice. V květnu 1994 byla založena Nadace Vaňkovka, jejímž cílem byla záchrana areálu a jeho nové využití nejen pro komerční účely, ale i pro neziskové aktivity kulturní a vzdělávací (Flodrová, Teplý 2005). V září 1996 se přímo v areálu konal koncert, který navštívilo přes tisíc lidí. Chátrajícímu areálu se dostalo nejnnutnějších oprav a dále se vyjednávalo o jeho novém využití. První návrhy konverze připravili studenti Fakulty architektury VUT. Nejdůležitějším krokem bylo získání Vaňkovky do vlastnictví města v roce 2000, kdy došlo k rozhodnutí o výstavbě nákupního centra. Vítězný návrh zahrnoval největší halu strojírny a bývalou administrativní budovu podél ulice Zvonařka, část jádrovny a bývalé slévárny.

Obr. 14 Budova strojírny dnes Adam Gallery

Strojírna byla již značně zchátralá s množstvím přístavků a vyžadovala rozsáhlou rekonstrukci. Objekt se musel dekontaminovat, izolovat a zajistit technickým zázemím. Uvnitř zůstaly zachovány industriální nýtované nosníky, přiznané rozvody, beton, drátosklo či jeřábová dráha, která vytvořila pěší zónu mezi galerií a nákupním centrem. Nutná byla celková renovace fasád, zvětšení oken a vytvoření nových vstupů. Nově bylo postaveno schodiště, výtah a třípodlažní přístavba oddělená od hlavní haly skleněnou příčkou.

Vzniklo příjemné spojení nákupních prostor, zázemí neziskových společností a galerie současného umění Wannieck Gallery dnes již Adam Gallery, které si zachovalo atmosféru bývalé továrny. Celý komplex je nyní jedinečnou kombinací nové výstavby a rekonstrukce nově využitých památkově chráněných staveb, nabízí prostory jak obchodní, tak i společenské, kulturní a občanské aktivity (Flodrová, Teplý 2005).

Obr. 15 Interiér galerie

4.2.5.3 Městská knihovna v Hradci Králové

Úspěšnou realizací současné architektury se stala Studijní a vědecká knihovna stojící v těsné blízkosti budovy univerzity Hradec Králové, která získala několik ocenění v architektonických soutěžích a stala se i ikonou moderní architektury ve městě. Budova ve tvaru "X" s kulatými okny a fasádou z betonu působí vedle Gočárovvy střední průmyslové školy lehce provokativně, ale veřejností a především studenty byla přijata velmi kladně. Otevřena v září roku 2008.

Obr. 16 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové

O nové budově městské knihovny se jednalo několik let, podmínkou byla její dostupnost v centru města, protože měla nahradit všechny její dosavadní malé pobočky. Dále dostatečné prostory, které by obsáhly nejen oddělení pro dospělé a děti, ale i hudební knihovnu, referenční centrum a prostory pro její další aktivity. Budova původní textilní továrny Vertex z počátku minulého století tyto nároky splňuje. Nachází se ve Wonkově ulici, je součástí Gočárova centra. Autorem přestavby továrny na ústřední budovu knihovny a centrum celoživotního vzdělávání je Akad. arch. David Vávra.

Obr. 17 Původní stav továrny Vertex

S industriální stavbou z monolitické železobetonové konstrukce, první svého druhu ve městě, nakládal architekt s maximálním respektem. Nové členění prostor je provedeno převážně skleněnými příčkami a regály, aby zůstala zachována vzdušnost a lehkost otevřené konstrukce. V přízemí se nacházejí informační pult, šatny, literární kavárna, galerie a přednáškový sál, administrativní zázemí vedení knihovny a přístup do skladu a dvě půlkruhová točitá schodiště. Zábradlí je barevně dekorováno pomyslnými obaly knih se jmény slavných autorů. Patro je rozděleno centrální halou s oddělením pro dospělé na jedné straně a na druhé s hudební částí a oddělením pro děti. Zařízení je tvořeno přehlednými regály, stoly ke studiu a pulty s přístupem na internet. Pro pohodlné čtení jsou podél oken umístěny čalouněné boxy ve tvaru vlnovky, kde mají v každém půlobluku jednotliví čtenáři dostatek soukromí. V prostorech se nacházejí i

prosklené uzavíratelné studovny pro jednotlivce i větší skupiny. Dostatek denního světla v prostorech půjčovny je zajištěn velkým množstvím světlíků.

Součástí návrhu Davida Vávry je i střešní terasa, v letních měsících čítárna s dřevěnou pergolou a ocelovou konstrukcí ve tvaru velryby, lavičkami i možností sezení na zatravněných plochách. I přesto, že budova není příliš vysoká, umožňuje zajímavý pohled na město z jiné perspektivy. Výrazným poutačem se stala věž, které dal Vávra podobu knihy z perforovaného plechu zasazené do budovy.

Obr. 18 Knihovna po rekonstrukci

Obr. 19 Vstupní prostor knihovny

Autorka chodí do knihovny ráda, ale z první návštěvy po otevření v roce 2013 byla poněkud zklamána. Očekávala, že si budova zachová více ze svého původního vzhledu. Pastelové barvy použité na fasádě a bílé zářící plastová okna jí k industriální

architektuře příliš nesedí. Podobný názor má i k volbě barevnosti v interiéru. Výrazné odstíny žluté, oranžové a červené sice vycházejí z vlajky města, ale jejich pravidelné střídání na schodišti, pultech a dalším zařízení jí asociují vybavení dětských prostor. Bývalá továrna by si zasloužila mírnější barevnost nebo použití méně barev. Dispozice a řešení interiéru jsou navrženy maximálně funkčně a splňují požadavky jak čtenářů, tak především zaměstnanců.

Úspěšnost celého projektu potvrzuje návštěvnost knihovny, množství jejích nových aktivit, pro které má nyní vyhovující prostory. Pravidelně pořádané výstavy, přednášky, tvůrčí dílny, akce pro děti a literární kavárna opět oživily ulici, kde dosud pouze parkovala auta.

4.3 Industriální styl v Interiéru

Individualizovaný prostor s jedinečnou historií a neopakovatelným charakterem je poutavým artiklem v globalizovaném světě, který jinak spíše rozdílnost stírá. Identita místa se stává komoditou s rostoucí cenou (Fragner, 2005).

4.3.1 Loft, historie vzniku a jeho vývoj

Avantgardní prostředí průmyslové budovy, otevřený prostor přes dvě patra bez jakéhokoliv členění, vysoké stropy a nekonečné pásy oken. Vzdušné interiéry s dostatkem denního světla s původními stavebními prvky jako jsou stěny z neomítnutých cihel, přiznané nosné trámy a jiné ocelové konstrukce, původní vzduchotechnika, kovové rampy a schodiště. Nejcennější je původní zařízení výroby v objektu. Postupně se z prostředí pro chudé umělce stala lokalita vyhledávaná těmi nejbohatšími. Bydlení v

Obr. 20 Loft v italské Boloni

v loftu se stalo symbolem moderního životního stylu, který není pro každého. Je to bydlení pro nekonformní lidi s výrazně individualistickými rysy a způsobem života (Hála, 2009). Nejedná se jen o vysokou pořizovací cenu a náročnost jeho provozu, ale i způsob života v něm. Dispozice většiny loftů je naprosto otevřená a odděleno bývá jen několik místností, z toho plyne i minimum soukromí. Hlavní prostor je otevřen do

výšky a vytváří z druhého patra obytnou galerii. Vyžaduje specifický přístup při zařizování a originální vybavení. Velkorysé prostory nabízejí dostatek místa pro umístění uměleckých objektů a obrazů, ale dokonce i pro motocykl uprostřed obytné místnosti.

Historie loftu je spjata s atmosférou šedesátých let minulého století v hlavních světových metropolích. První vznikly v New Yorku ve čtvrti Soho, v opuštěných průmyslových čtvrtích, které lákaly svou atmosférou především umělce. Hlavním důvodem byly rozsáhlé prostory v centru za minimální náklady. Ideální místo pro ateliéry a tvůrčí dílny umělců a bohémů či zkušebny hudebních skupin.

Lofty jsou stále doménou spíše v zahraničí, ale i u nás se zájem o ně začíná zvyšovat. Jedny z prvních jsou pražské lofy Palmovka postavené v roce 2007, vznikly přestavbou továrny na klobouky v Libni. Z důvodu zvýšení komfortu pro nové obyvatele neproběhla rekonstrukce příliš citlivě a mnoho industriálních rysů budovy se bohužel ztratilo. Další projekty vznikly v Holešovicích, v Karlíně a na Smíchově. Mnohé nově vznikající stavby sice nesou název loft, ale nemají s industriálním prostředím nic společného. Mnohem výstižnější je pro ně označení mezonet neboli vícepodlažní byt.

4.3.2 Ukázky interiérů v industriálním stylu

Obr. 21 Jednopokojový byt v Minsku

Byt o rozloze 47 m² v ruském Minsku určený pro jednu osobu, navržený společností NORDES Design Group. Je typickým příkladem industriálního stylu a jeho charakteristických prvků. Masivní dřevěná podlaha, nosné sloupy, přiznané stropní trámy, neomítnuté stěny a velká okna tvoří dokonalý základ pro vytvoření osobitého bydlení. Tento základ doplňují zařizovací předměty v podobě kovových stolků a židlí, jejichž červený odstín je spojujícím prvkem celého konceptu.

Obr. 22 Řešení kuchyně v industriálním stylu

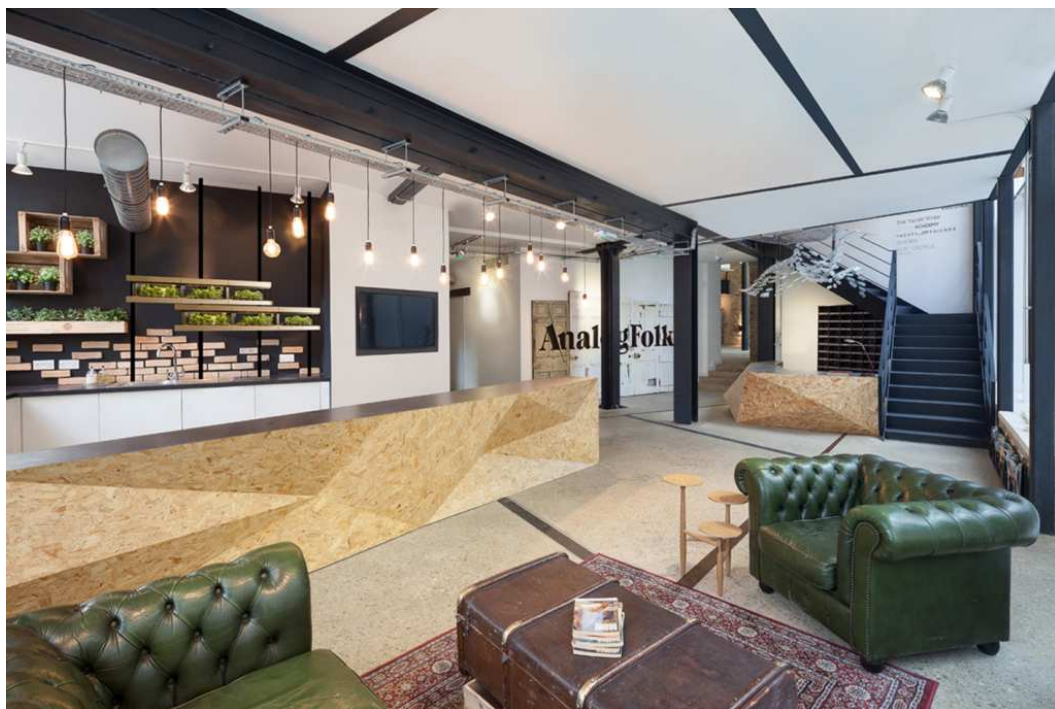
Za vyzdvihnutí stojí originální způsob zakrytí kuchyňské linky, která svým čistým vzhledem neodpovídá ostatnímu zařízení. Problém je vyřešen pomocí horizontální krycí stěny, dokončené netypickou úpravou stejně jako ostatní dřívka, z ošetřeného zkorodovaného plechu. Absence úchytek na skříňkách napomáhá k potlačení klasického vzhledu kuchyňské sestavy, která by zde byla naprosto nevhodná. Masivní jídelní stůl, vytvořený z původně pracovního ponku, může případně zastat funkci kuchyňského ostrůvku. Kovové jídelní židle se dají považovat za ikonu industriálního zařízení. Přiznané odtahové potrubí z digestoře v kombinaci s obložením z OSB desek dotváří industriální styl interiéru. Grafika na stěně je pomyslnou tečkou za zdařilým provedením bytu pro jednoho muže.

Reklamní agentura Analog Folk, se sídlem v jižním Londýně, nechala zrekonstruovat v roce 2013 své atypické prostory kanceláří architektkou Darou Huang. Vytvořením nového mezipatra se zvýšila užitná plocha na téměř 1000 m². Pracovní prostředí firmy tohoto zaměření si žádá i odpovídající interiér. Zařízený funkčně a zároveň kreativně, doplněný o originální prvky a výjimečné detaily.

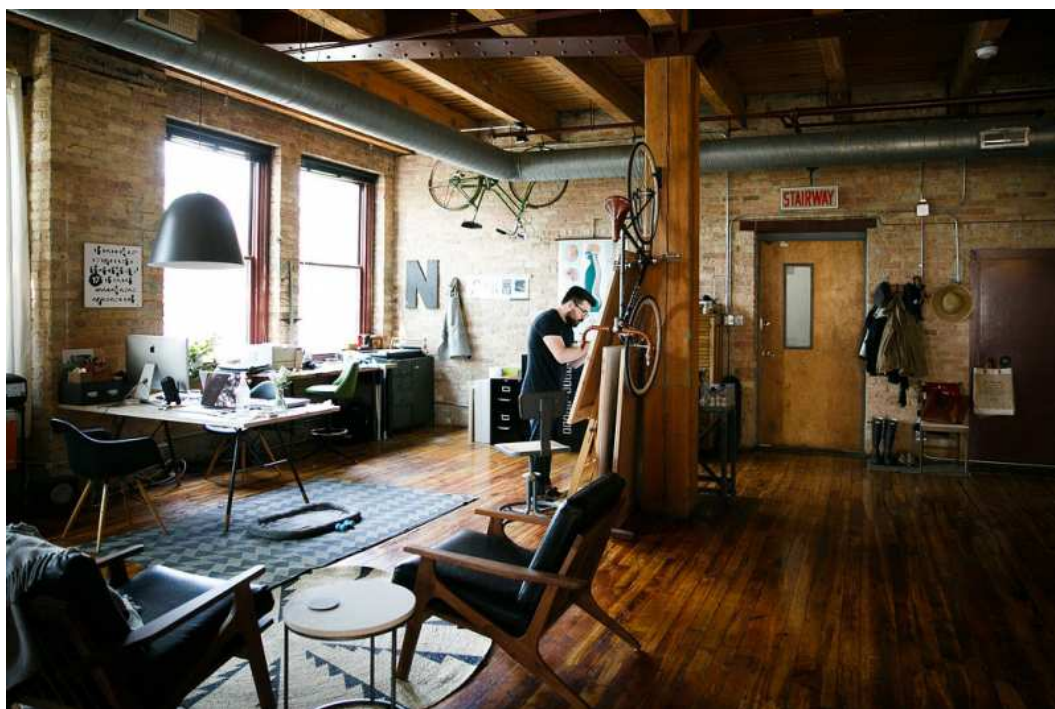
Obr. 23 Interiér reklamní agentury v Londýně

Nová koncepce interiérů všechny tyto požadavky splňuje. Netypickou pracovní atmosféru podporuje použití moderních materiálů a technologií, využívaných pro jejich zakázky. V ostrém kontrastu jsou zde umístěné zařizovací předměty a nábytek takřka historický spolu s moderním. Právě tato kombinace zapadá do industriálních prostor nejlépe. Na první pohled se zdá toto spojení jednoduché, ale opak je pravdou. Hranice tohoto kontrastu je velmi tenká. Co na první pohled působí jako náhodná jednoduchá volba je přitom důsledné promyšlení použitých materiálů, barevnosti a jednotlivých tvarů.

Obr. 24 Vstupní hala firmy Analog Folk

Prostorný industriální byt manželů, grafiků, v Chicagu je zdařilou ukázkou kombinace více funkcí v otevřeném prostoru. Vzájemně se tyto zóny neruší a plynule na sebe navazují. Interiér je plný inspirativních doplňků různých stylů, které dodávají bytu

Obr. 25 Kombinace obytného prostoru a ateliéru

originální charakter. Celému prostoru dominuje dřevo ať už na podlaze, stropu, nosných sloupech, ale i na nábytku. Majitelé ho získali v různých bazarech a aukcích. Nenápadné starší kusy se doplňují se známými židlemi od firmy Vitra, podobných kontrastů je zde několik. Výraznými doplňky potvrzující zaměření ateliéru jsou velká písmena na cihlových stěnách a nápadný grafický vzor koberců a dalších textilií.

Obr. 26 Rekonstrukce bulharského bytu v industriálním stylu

Autoři a majitelé bytu strávili několik let v Londýně, v centru industrialismu, kde získali inspiraci k rekonstrukci svého bytu v Bulharsku. Interiér je výjimečný nejen svým víceúrovňovým uspořádáním, ale především tvarem stropu a celoprosklené stěně. Jednoduchost zařízení, přírodní materiály a základní barevnost nechávají vyniknout výrazným architektonickým prvkům. Prostor je rozdělen na jednotlivé funkční zóny pomocí kvádrů umístěného uprostřed společné místnosti, který je výrazně odlišen betonovými tvárnicemi. Uvnitř je umístěna koupelna přístupná ze schodů, na které navazuje žebřík vedoucí na mezipatro s malou ložnicí. Místnosti na sebe volně navazují a přitom zajišťují soukromí a klidné místo pro domácí pracovnu umístěnou v odlehle části společného prostoru.

4.4 Charakteristické aspekty industriálního stylu

4.4.1 Stavební a konstrukční materiály

Prvním materiálem, který umožnil stavět velkoprostorové budovy o několika podlažích byla litina. Litinové konstrukce se sloupy nesoucí traverzy s klenutými stropy a stěny z cihel. Poprvé bylo využito tohoto postupu na stavbě přádelny lnu v Ditheringtonu roku 1796. Její nespornou výhodou a důvodem, proč byla používána a neustále inovována po téměř sto let po celém světě, byla ohnivzdornost a odolnost vůči vlhkosti. Koncem 19. století se objevují konstrukce železobetonové umožňující ještě větší rozpory budov, stropní desky z železobetonu nahrazují náročné klenby a urychlují průběh stavby. Nosné ocelové konstrukce, sloupy, traverzy a schodiště dodávají interiéřům originalitu a pravidelný rastr umožňující jejich optické dělení.

Obr. 27 Ocelová konstrukce horní lavy v Adam Gallery

Režné zdivo se promítá ve všech interiéřech s industriální tematikou. Kvalita závisí na jeho původu, jestli byla stěna postavena záměrně jako cihelná nebo byla omítka dodatečně stržena. Použitý materiál a výsledný efekt je rozdílný. Nepravidelná struktura cihel je příjemným kontrastem k čistým omítkám a modernímu vybavení rovných linií.

Nutnost dostatku denního světla při práci v továrnách, vedla k postupnému zvětšování plochy oken. Pásky tabulkových oken v pravidelném rastru mnohdy tvoří téměř celé obvodové stěny. Baťovy budovy ve Zlíně měly pevně stanovenou šablonu pro velikost a rozložení ocelových oken, která platila pro všechny budovy jakékoliv funkce. Tato uniformita vzhledu staveb na zajímavosti neubrala, ale naopak přispěla k nadčasové koncepci města, pro kterou je stále obdivována.

Obr. 28 Tabulková okna v interiéru tiskárny AF BKK v Praze

Beton v jakékoliv jeho podobě nabízí nepřeborné množství použití jak v exteriéru, tak v interiéru. Pro velké plochy továrních hal je ideálním materiálem na podlahy. Vzhledem k variabilitě jeho povrchové úpravy lze vytvořit různými technikami i zajímavé struktury stěn. Beton si vybraly i dvě české firmy (Gravelli a Concereto) navrhující z něj zahradní solitéry, nábytek, sanitární zařízení, osvětlení, bytové doplňky, audiotechniku i šperky.

Dřevo je nejčastěji používaným materiálem v interiérech pro své neza-
měnitelné vlastnosti. V industriálních prostorech se setkáme většinou s jeho hrubou
strukturou bez náročných povrchových úprav. Masivní stolové desky, kabelové cívky,
palety a dřevěné bedny, poznamenané svým původním používáním. Velkoplošné OSB
desky jsou díky svému hrubému povrchu a dobrým vlastnostem často používány na
obložení stěn, podlahy i provizorní úložný nábytek. Přesto, že se jedná o současný
materiál jeho struktura se do industriálních prostor hodí. Splňuje stejné požadavky jako
palety, cenovou dostupnost, odolnost a kvalitní materiál.

4.4.2 Průmyslové vybavení používané v současnosti

Průmyslové lampy jsou nejčastěji používaným doplňkem v industriálních prostorech. Svými rozměry jsou dominantními prvky v interiéru, který na sebe snadno upoutá pozornost. Nejcenější jsou samozřejmě ty, které jsou získány přímo z likvidovaných továren, ale jejich tvary se inspiroval i ne jeden výrobce osvětlení. Nové lampy jsou jejich důvěryhodnou replikou, těžko rozeznatelné od těch léta používaných. Jsou pouze vyrobeny z lehčích materiálů a uzpůsobeny ke snazší instalaci.

Obr. 29 Průmyslové lampy

Ikona se staly židle *Tolix A chair* vyráběné z pozinkovaného plechu určené pro bistra. Časem se rozšířily do továren, kanceláří, nemocnic i exteriéru. Francouzská firma získala patent na jejich výrobu v roce 1927. Oblíbené jsou dodnes díky odolnosti, lehkosti a stohovatelnosti. Nenáročná výroba umožňuje i relativně nízkou cenu. Firma Tolix časem rozšířila kolekci o další varianty židlí, křesel, stoliček, stolů a úložného nábytku. Sedací nábytek je možné doplnit o čalouněný či dřevěný sedák. Vyrábějí se téměř sto let a samozřejmě došlo k různým modifikacím jejich tvaru a povrchové úpravě, které jen potvrzují jejich nadčasovost.

Obr. 30 Tolix A chair

Horizontální nebo vertikální radiátory z ocelových vinutých trubek s léty prověřenou konstrukcí se také vracejí zpět do interiérů a to nejen těch industriálních. Princip topných těles je založen na vodním ohřevu. Díky vinutí a délce až šest metrů zaručuje radiátor dostatečnou topnou plochu. Dnešní výroba nabízí provedení nejen nerezové či pozinkované, ale i ve výraznějších odstínech, které upoutají pozornost. Z běžného zařízení se tak stane výrazný akcent v interiéru. Belgická firma Laurens má ve svém portfoliu varianty nástěnné i ukotvené do podlahy.

Obr. 31 Radiátor z vinutých trubek

Dalšími prvky, které nacházejí nové uplatnění v moderních interiérech jsou dřevěné cívky na kabely, bedny a palety. Jejich původní funkce vyžadují materiál o vysoké kvalitě bez růstových vad a dalšího narušení struktury. Je škoda nevyužít těchto výrobků z masivního dřeva i nadále. Tvary a rozměry cívek jsou vhodné například pro nízké stolky. Nové použití palet se stalo rozšířeným trendem po celém světě. Existují interiéry zařízené pouze nábytkem vyrobeným z palet. Nejčastěji se používají na jednoduché konstrukce sedacích souprav s volným čalouněním, nosný podklad matrací, nízké stolky se skleněnou deskou, vrstvením vznikne i masivní kuchyňský ostrůvek. Jedná se o nízkonákladový alternativní způsob zařízení interiéru, který nezaujme každého, ale recyklace tohoto odpadového materiálu má své opodstatnění.

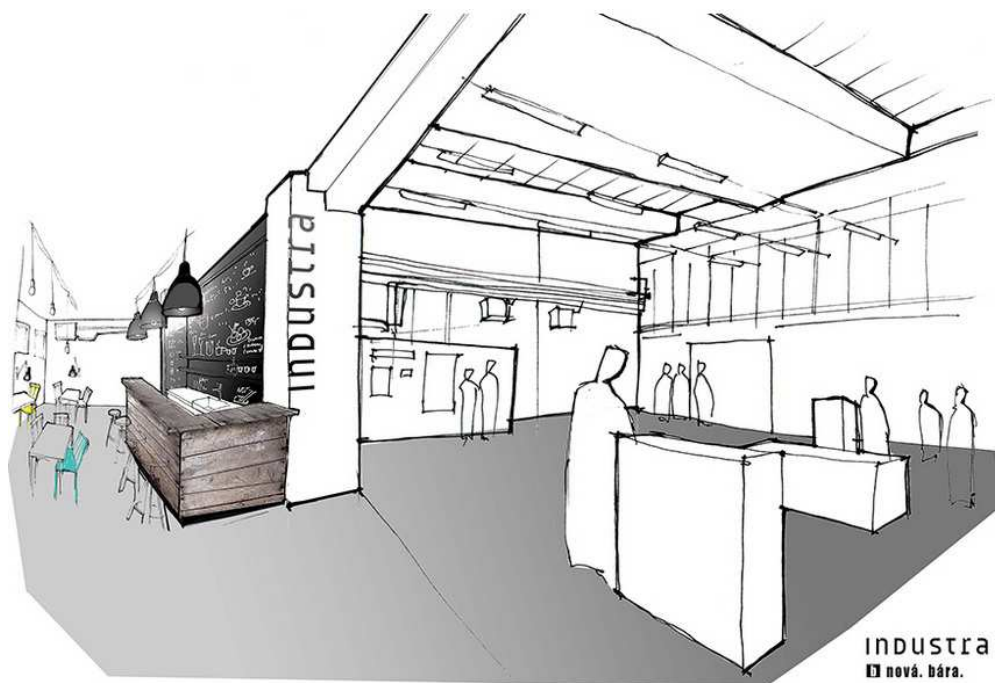

Obr. 32 Presentace osvětlení na Biennale Interieur v Kortrijku v Belgii

5. HODNOCENÍ VYBRANÝCH INTERIÉRŮ V INDUSTRIÁLNÍM STYLU

5.1 Projekt Industra

Industra vznikla v roce 2012 přestavbou nevyužitých skladů. Nachází se v bývalých mrazárnách Rovner v průmyslovém areálu při ulici Masná v Brně. Hala z monolitického železobetonu je postavena v 70. letech minulého století. Autorem Industry je Pavel Stratil, zakladatel obecně prospěšné společnosti Vaizard. Prostory mrazíren mají celkovou výměru 6000 m², jejich rekonstrukce probíhají postupně po menších etapách. Pracuje na nich tým dobrovolníků z neziskové organizace společně s firmami, které se k projektu připojily a staly se jeho sponzorem.

Obr. 33 Návrh studia *nová. bára*

Novou funkcí skladů je multikulturní centrum s konceptem galerie a kavárny na 800m². Dále je tu sdílený pracovní prostor ateliérů, dílen a kanceláří (coworking), pořádají se tu přednášky, koncerty, výstavy, cvičení a workshopy na různá témata. Vznikl nezávislý veřejný prostor, kde se mohou lidé společně setkávat, pracovat, vzdělávat, odpočívat a inspirovat. O projektu Industra byl Českou televizí natočen dokument v rámci pořadu Refreš/h/, který sleduje přeměny průmyslových budov k novým účelům.

Předmětem hodnocení je realizace kavárny dokončená v listopadu roku 2013. Její autorkou je Ing. BcA. Barbora Nováková Barathová ze studia *nová. bára*. Hlavním požadavkem bylo vytvoření kavárny v industriálním stylu za minimální náklady. Stavební materiály a vybavení jsou převážně sponzorskými dary brněnských firem.

Kavárna má vlastní vstup s menší terasou a plynule navazuje na galerii. Otevřený prostor umožňuje její variabilní kapacitu a uspořádání. Zatímco v prostorech galerie zůstala původní litá podlaha cihlové barvy, kterou stačilo zbrousit, kavárnu opticky oddělila podlaha z betonové stěrky, nejčastěji používaného materiálu v průmyslových budovách. Stěny jsou dokončeny obdobným materiálem i odstínem. Neutrální barevnost celého interiéru je zvolena vhodně, kontrast tvoří stěna za pultem natřená černou tabulovou barvou. Funkční i estetický element v jednom. V podobných interiérech se používá sice velmi často, ale s industriálním stylem nemá nic společného. Důvodem je variabilita, efektní výsledek a především nižší cena než nákladné panely stejné funkce.

Obr. 34 Interiér kavárny Industria

Před tmavou stěnou vynikne barový pult ve tvaru písmene U obložený smrkovými prkny s dubovou pracovní deskou. Oba materiály jsou hrubě opracované, mají stržené hrany a záměrně vytvořené opotřebení povrchu. Jsou barevně sjednocené mořením. Na kávové stolky je použita dubová spárovka stejné povrchové úpravy.

Židle firmy Ton nejsou sice industriálního charakteru ani typově shodné, ale prostor příjemně oživují. Jejich různorodost je potlačena jednotným černým lakem. Další typický znak nízkonákladových interiérů. Sedací nábytek bývá pořízen z různých zdrojů, jeho nesourodost se upravuje použitím jednoho či dvou odstínů nátěrové hmoty a výsledek bývá mnohem zajímavější než u pečlivě sladěného vybavení. Barové židle nahrazují překvapivě schůdky z obchodního domu Ikea. V tomto případě se o industriální styl opravdu nejedná a z pohledu ergonomie také nevyhovují. Industriální prostory umocňují především průmyslová světla umístěná nad pultem a původní topení na stěnách. To se nedá říci o zavěšených samostatných objímkách s žárovkami, které se mezi industriální osvětlení zařadit nedají. Celkový dojem bohužel lehce narušují bílá plastová okna, která nepůsobí v koncepci interiéru příliš dobře. Ovšem, vzhledem k možnostem a způsobu financování rekonstrukce, je jejich volba pochopitelná.

Obr. 35 Prostor galerie Industria

Návrh i následná realizace kavárny splnila požadavky na industriální charakter interiéru, který koresponduje s okolním prostředím. Nicméně, některé prvky více vystihují nízkonákladové řešení interiéru. Vznikl nový alternativní prostor pro širokou veřejnost, který podporuje nejen umění a kulturu ve městě. Podobné místo v Brně dosud chybělo a průmyslové budovy s možností rozrůstat se jsou k tomu ideální volbou. Otázkou je, zda surovost okolí skladových hal i interiéru někoho spíše neodradí. Pravděpodobně se najdou lidé, které prostory mrazíren s odkrytou izolací střechy, provizorními stěnami a zvláštním vstupem nezaujme. Industra je místo pro specifickou skupinu lidí, které neotřelé prostředí zajímá a rozhodně neodrazuje.

Shrnutí hodnocení:

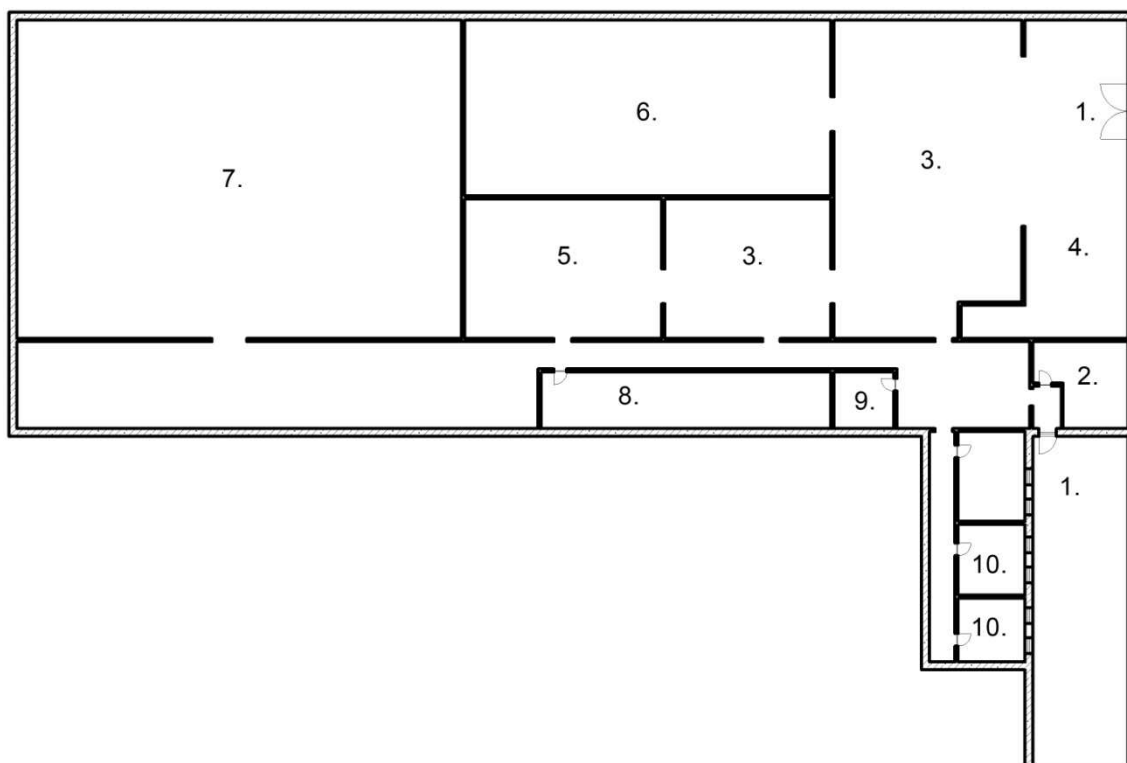
- Industriální prvky v interiéru:

- charakter prostředí
- betonová stěrka na podlaze a stěnách
- průmyslové lampy nad pultem
- původní topení

- Zařízení neodpovídající industriálnímu charakteru:

- tabulový nátěr stěny
- židle ton
- schůdky z Ikea
- zavěšené objímky s žárovkami
- kávové stolky
- plastová okna

1. Vstup
2. Kancelář
3. Prostory galerie
4. Kavárna Industra
5. Coworking (sdílený pracovní prostor)
6. Ateliér a dílna
7. Pohybový sál
8. Sklad
9. Přípravná kuchyně
10. Toalety

Obr. 36 Půdorys Industra

5.2 SKØG Urban Hub

SKØG Urban Hub není běžnou kavárnou či barem. Je inspirován zahraničními podniky typu „hub“ tzv. víceúčelovým konceptem spojující kavárnu, vlastní pražírnu, galerii a místem pro kulturní akce. Založili ho dva mladí muži z Brna, které inspirovaly podobné podniky v Berlíně. Vytvořili prostor pro celodenní setkávání lidí, klidné pracovní místo, koncerty a výstavy. Základní myšlenkou je spolupráce s místními dodavateli, jídla z čerstvých sezonních surovin a vlastní pražírna kávy. Sdružuje širokou komunitu lidí a to nejen z generace studentů.

Obr. 37 Interiér kavárny a SKØG Urban Hub

Koncepce prostoru je inspirovaná Berlínem, SKØG znamená v překladu ze švédštiny les. Světlý interiér s vybavením z masivního dřeva je klasickou ukázkou skandinávského stylu. Výsledkem je lidmi velmi oblíbené místo na Dominikánském náměstí v centru Brna, otevřené od prosince roku 2014.

Je důležité zmínit, že SKØG se nenachází v žádné průmyslové stavbě, ale v přízemí historického domu u pasáže Manag. Překvapivé spojení se zdárným výsledkem.

Velká plocha oken orientovaných na jihozápad dodává kavárně dostatek přirozeného světla. Použití světlých odstínů v interiéru celkový dojem ještě umocňuje. Ve výše zmíněné kapitole - Typické materiály a prvky - je popsáno časté použití cihlových stěn. V tomto případě se jedná o druhý postup, kdy stěna nebyla postavena úmyslně jako pohledová z režných cihel. Z toho důvodu nebyl důraz kladen na pečlivost její skladby a spárování. Nosná stěna byla zbavena omítky a její nesourodý povrch byl přiznán. Bílý nátěr stěnu sjednotil a zvýraznil efekt její hrubé struktury. Podlaha z modřínových prken v lehce zesvětleném odstínu interiér zútulnila a podpořila jeho příjemnou atmosféru. Různými výškovými úrovněmi odděluje komunikační zóny i podium. Odkrytí sníženého stropu a vyzdvihnutí konstrukce nosných traverz způsobilo zásadní změnu vzhledu interiéru, díky které už neodpovídá charakteru domu. Strop vyšší než pět metrů umožnil vytvořit v levé části mezipatro pro další stoly. Schodiště je umístěno v zadní části za barem.

Obr. 38 Stůl ze dřevěné cívky na kabely

Osvětlení je totožné jako v kavárně Industra. Nad barovým pultem jsou zavěšené masivní průmyslové lampy. Centrálním osvětlením jsou samostatné žárovky volně rozmístěné po celém stropě. Jejich množství a uspořádání tvoří po rozsvícení nejen zajímavý efekt, ale i rovnoměrné nasvícení hlavní místnosti. Jak už bylo zmíněno,

nejedná se o osvětlení z průmyslových hal. Veškeré lampy měly pevné stínidlo a z bezpečnostních důvodů byla skleněná část ještě opatřena drátěným krytem. Závěsná světla v podobě samostatné objímky s žárovkou se staly trendem. Mnoho firem v poslední době se zaměřilo na rozšíření jejich nabídky. Objímky, kabely, žárovky získávají nové výraznější tvary i materiály. Prvotní myšlenkou sice bylo získání osvětlení za nižší cenu, ale i tato na první pohled levná varianta se změnila v cenově náročnou. Při pohledu na volně visící žárovku u stropu může někoho napadnout, že je to teprve nedokončený stav. Ve skutečnosti ona „samotná žárovka“ je záměr, někdy i dražší než běžné závěsné lampy.

Originalitu vnesl do interiéru zajímavý výběr sedacího nábytku. Kombinace tří druhů netypických židlí vytvořila ústřední motiv. Každá je v různé kombinace dřeva a kovu, ale působí jako harmonický celek. Židle, kterou každý zná ze školy je výborným nápadem. Ve velkém jsou likvidovány a nahrazovány těžkými neforemnými židlemi masivní konstrukce a zářivých barev. Použití klasických školní židlí do moderního interiéru jen potvrzuje jejich nadčasovost. Jednoduchý tvar, subtilní konstrukce, opěrák a sedák z překližky. Jejich renovace a následné použití odpovídá koncepci nízkonákladového zařízení. Představitelem industriálního stylu jsou židle *Tolix* ve třech neutrálních odstínech v celokovovém provedení i s dřevěným sedákem. Barový pult podél oken doplňují dílenské pracovní židle *Toledo* se stabilní ocelovou základnou a shodným provedením opěradla a sedáku jako školní židle. Navržené byly již v roce 1897 v Pensylvánii. Americká firma *Toledo Metal Furniture* vyráběla nábytek do škol, kanceláří a továren. Výškově nastavitelné opěradlo i sedák, otáčivý mechanismus umožnily jejich široké uplatnění. Stejně jako židle *Tolix* se staly natolik populární, že se vyrábějí dodnes. Cena replik se pohybuje přes deset tisíc korun, hodnota původní bude mnohonásobně vyšší.

Obr. 39 Pracovní židle *Toledo*

Uspořádání stolů je volné a lze jej libovolně měnit. Jedny mají zdobnou středovou podstavu z litiny a čtvercovou stolní deskou z masivní spárovky. Další stoly jsou v podobě kabelových cívek z borovice o průměru 100 cm. Výška stolové desky odpovídá úrovni sedací plochy, po ergonomické stránce je vše v pořádku. Bar ve tvaru písmena L je podobně jako bar v Industrii obložen prkny s povrchovou úpravou připomínající jejich opotřebení. Kartáčovaný povrch zvýraznil strukturu dřeva, kterou ještě podtrhlo dodatečné moření.

Obr. 40 Radiátor z vinutých trubek

V zadní části u schodiště je umístěno topné těleso z vinutých trubek s nástěnným barovým pultem nad ním. Z chodby je přístup na toalety, které se staly součástí osobité koncepce kavárny. Místo umyvadla plechová pozinkovaná vanička a vodovodní kohoutky v pravém slova smyslu. Osvětlení představuje žárovka omotaná na ocelovém jeklu. Pomyslnou tečkou je sklápěcí divadelní lavice.

Zařízení SKØG Urban Hub lze popsat a označit za industriální styl i přes to, že se nachází v prostorech městského domu. Zařízení a stavební úpravy představují hlavní rysy tohoto stylu, který je oblíben po celém světě. Sestavení typicky českých židlí vedle francouzských a amerických je neobvyklé, ale vypadá velmi dobře. Po chvíli strávené uvnitř skutečně nemáte pocit, že jste v kavárně v Čechách, ale možná v Londýně,

Helsinkách či Berlíně. Hlavní záměr majitelů, který se opravdu podařil. Rozdíl mezi hodnocenými interiéry je způsoben především finančními možnostmi. Zatímco Industra je ukázkou nízkonákladového řešení interiéru, SKØG si mohl dovolit investici i do dražšího vybavení.

Obr. 41 Originální řešení prostoru toalet

Shrnutí hodnocení:

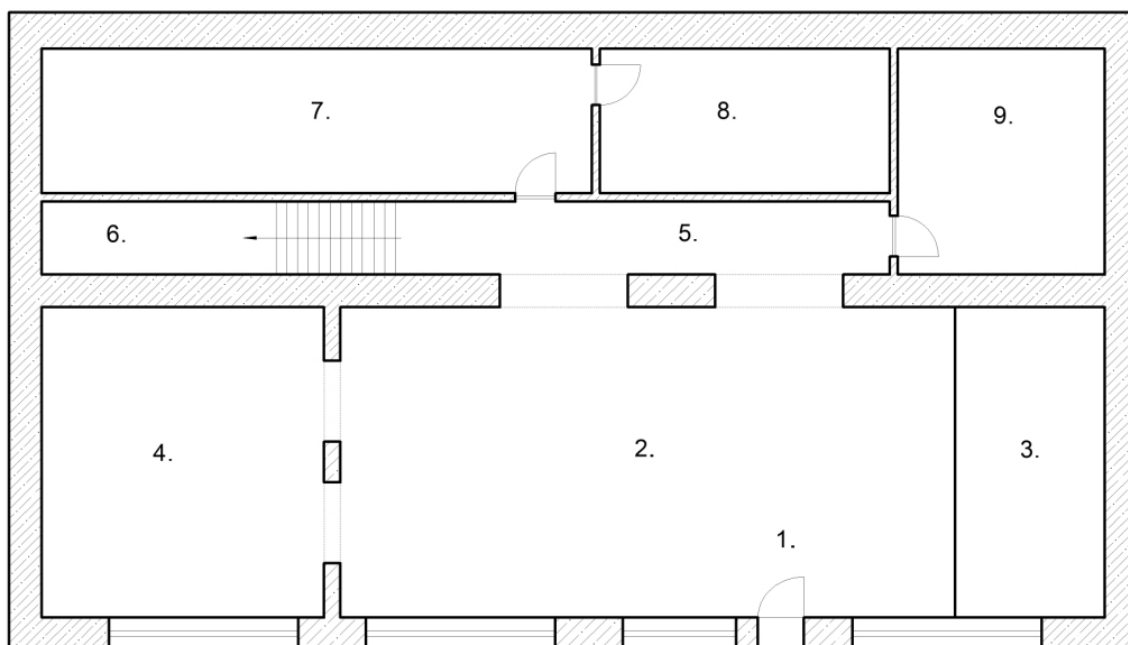
- Industriální prvky v interiéru:

- cihlové stěny
- nosné ocelové traverzy
- velká okna
- průmyslové lampy nad barem
- židle *Tolix* a *Toledo*
- stoly z kabelových cívek
- radiátor z vinutých trubek

- Zařízení neodpovídající industriálnímu charakteru:

- prostory městského domu
- dřevěná podlaha
- zavěšené objímky s žárovkami
- školní židle
- zařízení toalet

1. Vstup
2. Hlavní místnost
3. Podium
4. Oddělená část v přízemí / mezipatro
5. Chodba
6. Schodiště do mezipatra
7. Kuchyně
8. Sklad a technické zázemí
9. Toalety

Obr. 42 Půdorys SKØG Urban Hub

6. DISKUZE

V předchozích kapitolách se termíny průmyslová architektura a industriální interiéry objevovaly v různých kontextech. Bylo na ně nahlíženo jak ze současného hlediska, tak z pohledu historického. Průběh a vývoj průmyslové revoluce bývá často označován za pokrok společnosti, což bezesporu byl. Reálná situace života v tomto období plných změn je ale v pozadí objevů a technických novinek. Zvyšování objemu výroby na úkor devastace životního prostředí. Pokrok ve zdravotnictví, ale hygienické podmínky v továrnách a v ubytovacích zařízeních pro zaměstnance byly nedostatečné. Lidé přicházeli do měst za lepším životem, který byl ve skutečnosti mnohem složitějším než na venkově. Každá doba má své kladné a záporné stránky a stejně tomu bylo i v období průmyslové revoluce.

Důležitým aktuálním tématem je konverze průmyslových budov. Města se stále rozrůstají o nová sídliště a satelitní čtvrti. Zájem o prázdné stavební parcely se zvyšuje stejně jako jejich cena. Občanskou vybaveností se nerozumí už jen školy, zdravotní zařízení a základní služby, ale velká nákupní centra vznikající po obvodu měst. Zatímco se města rozšiřují v jejich centru chátrají budovy bývalé průmyslové výroby. Jejich rekonstrukce je samozřejmě nákladná a složitější než novostavba, ale atmosféra prostor je výjimečná. Průmyslové stavby byly postaveny dle požadavků a rozměrů technického zařízení, které současným požadavkům výroby již neodpovídají. Prázdné budovy ze železobetonové konstrukce mívají naddimenzované rozměry a nabízejí široké spektrum možností nového využití. Nejčastější podoby konverze jsou administrativní prostory, výstavba loftů, galerií, knihoven a ateliérů.

Trendem poslední doby se stal nejen styl industriální, ale i další založené na předmětech z dob minulých:

- vintage
- retro z 50. - 70. let
- rustikální

Jedním z důvodů je kvalita použitých materiálů a jejich zpracování. Důkazem jsou industriální předměty, které plní svou funkci dodnes. Například průmyslové osvětlení, radiátory, hodiny a další zařízení z tovární výroby. Do interiérů se vrací židle, úložné plechové skříňky, dřevěné bedny, palety a cívky na kabely. Nehodí se do každého

interiéru a někomu se podobné předměty nemusejí vůbec líbit. Jedná se o neobvyklé věci robustního tvaru, většinou z oceli a železa doplněné masivním dřevem. Z toho důvodu bývají industriální interiéry o různých stupních kontrastu. Pro odlehčení se kombinují současné zařizovací předměty s těmi průmyslovými, masivní konstrukce se subtilními, běžné materiály s ušlechtilými, zdobné prvky s čistými liniemi. Aby kontrast správně vyzněl, vyžaduje citlivé a promyšlené umístění podle charakteru prostředí.

Cílem práce bylo hodnocení a ukázka industriálních prvků v konkrétních interiérech. V průběhu shromažďování informací a řešení dané problematiky vznikly následující otázky:

- Pro koho jsou tyto interiéry určeny?
- Mají zaměření na určitou věkovou kategorii?
- Z jakých důvodů vznikají a proč stoupá jejich obliba?
- Kde je hranice mezi nízkonákladovým zařízením a uměleckým dojmem?

Nedá se přesně specifikovat pro koho industriální styl je a kdo ho dokáže ocenit. Nicméně v obecné rovině lze popsat, že jde o někoho s osobitým vkusem. Industriální styl nemá totiž pevně stanovené limity, které ho přesně vymezují. Prvky zmíněné v kapitole - Charakteristické aspekty industriálního stylu - jsou jeho základní osnovou, která se mění vlivem charakteru budovy a osobního přístupu.

Zaměření není na určitou věkovou kategorii, ale spíše na společnost lidí, kteří dokážou toto prostředí ocenit. Pro někoho jsou to s jistou nadsázkou jen nedokončené místnosti a nedůstojné prostředí vybavené nepochopitelnými předměty. Nerozumí důvodu, proč nahradit běžný stůl dřevěnou paletou nebo dokonce cívku na kabely.

Na otázku jeho obliby se nabízí prostý důvod, odlišit se od davu a přijít s vlastním novým řešením. Možnost projevit vlastní invenci. Sehnat vybavení z továren není snadné a tím více jsou předměty ceněné. Popularita stylu může být velmi relativní. Je rozšířený po celém světě, nemá přesné limity a umožňuje velkou variabilitu. To je možnou odpovědí zároveň i na poslední otázku. Kavárna zařízená za minimální náklady může vypadat téměř stejně jako drahá restaurace. Drobné rozdíly mezi nimi budou, ale podstata industriálního stylu bude v obou případech dodržena.

7. ZÁVĚR

Bakalářská práce měla za cíl upřesnění pojmu industriální styl v interiéru. Pro jeho hodnocení a popis bylo nutné především poznat jeho širší kontext. Z toho důvodu se práce zabývala historií a vývojem průmyslové revoluce. Dále vlivem výstavby průmyslových areálů na urbanismus měst. První část byla zakončena příklady současné architektury průmyslových budov a změnami v jejich koncepci.

Aktuálnímu tématu konverze průmyslových budov je věnována samostatná kapitola. Obsahuje vysvětlení pojmu a odůvodnění, proč má průmyslové dědictví smysl zachovat, starat se o něj a najít mu novou funkci pro jeho budoucnost. Představuje projekty Evropská trasa průmyslového dědictví a její českou obdobu Industriální stopy, které vydávají pravidelné publikace o této situaci. Na závěr kapitoly byly vybrány tři úspěšné projekty konverze v Praze, v Brně a v Hradci Králové.

Následoval popis industriálního stylu v interiéru, jehož typickým příkladem je loft. Historie jeho vzniku a následný vývoj ve výjimečné bydlení v otevřeném prostoru. Na příkladech interiérů z různých zemí byly popsány charakteristické aspekty a materiály industriálního stylu včetně zařízení továren používaného dodnes.

Informace získané převážně z literárních zdrojů a znalosti z absolvovaného studia v předchozích letech vedly k hlavnímu cíli práce. Zhodnocení dvou vybraných interiérů v Brně navržených v industriálním stylu. Prvním byl neziskový projekt Industra v prostorech bývalých mrazíren. A druhým SKØG Urban Hub v centru města, nové pojetí kavárny a baru inspirované v zahraničí.

8. SUMMARY

Bachelor thesis aimed to clarify the concept of industrial style interior. For his evaluation and description was necessary primarily know his wider context. For this reason, the work dealt with the origins and development of the industrial revolution. Furthermore, due to the construction of industrial areas for the urban cities. The first part was completed examples of contemporary architecture, industrial buildings and changes in their conception.

Current topic of conversion of industrial buildings is discussed in a separate chapter. It contains an explanation of the concept and the reasons why it makes sense to preserve the industrial heritage, to care for him and find him a new feature for its future. Represents the project European Route of Industrial Heritage and his czech equivalent Vestiges of industry, which issue regular publications of this situation. The chapter concludes chose three successful conversion projects in Prague, Brno and Hradec Králové.

Followed by a description of the industrial style interior which is a typical example loft, his history and evolution of exceptional living in open space. On the illustration of interiors from different countries where describe the characteristic materials of industrial style, including factory equipment used today.

Information obtained mainly from literary sources mentioned in the previous sections of labor and expertise from completed studies in recent years have led to the main objective. Evaluation of two selected interiors in Brno designed in industrial style. The first was a non-profit project Industra in areas of the former freezers. The second SKØG Urban Hub in the city center, the new concept of the cafe and bar inspired by foreign.

9. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Dvořáková, E., Fragner, B., Šenberger, T. *Industriál_paměť_východiska*. Praha, Titanic 2007, 243 s. ISBN 978-8086652-33-7
2. Ebert, W., ERIH - Evropská trasa průmyslového dědictví. Fragner, B. (ed.) *Průmyslové dědictví, České vysoké učení technické v Praze* 2008, 66-76. ISBN 978-80-01-04067-6
3. Flodrová, M., Teplý, L. *Proměny Vaňkovky*. Brno, Fotep 2005, 75s. ISBN 80-86871-02-9
4. Fragner, B. Jiné užití, jiné světy. *Industriální stopy: architektura konverzí průmyslového dědictví v České republice 2000-2005*. Praha, Karlínská studia 2005 7-16. ISBN 80-239-5440-7
5. Fragner, B. (ed.) *Průmyslové dědictví, České vysoké učení technické v Praze* 2008, 335 s. ISBN 978-80-01-04067-6
6. Hála, B., *Interiér: Tvorba obytného prostoru*. Praha, Grada 2009, 152s. ISBN 978-80-247-3216-9
7. Kašíková, A., Šimková, D., Jak typologie ovlivňuje možnosti nového využití opuštěných industriálních staveb. Brotan, A. (ed) *Nový život opuštěných staveb: průmyslové dědictví: stavební kniha*. Informační centrum ČKAIT Praha 2013, 24-33. ISBN 978-80087438-36-7
8. Kuchta, M., 2010, Areál mmcité v Bílovicích, *ERA21*, 10. ročník (2), 31
9. Mareš, J. Industrializace Československa - její klady a zápory, *Sborník Československé geografické společnosti*. Brno 1988, 93 (3). 183 - 198.
10. Matoušek, V. *Čechy krásné, Čechy mé: Proměny krajiny Čech v době industriální*. Praha, Krigl 2010. 396s. ISBN 978-80-86912-36-3
11. Merta, D., Volf, P. *Současný český industriál*. Galerie Jaroslava Fragnera a Architectura O.S. Praha 2011, 173 s. ISBN 978-80-904484-3-8
12. Paulinyi, Á. *Průmyslová revoluce: o původu moderní techniky*. Praha, ISV nakladatelství 2002. 290s. ISBN 80-86642-02

10. SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Oblasti zpracovatelského průmyslu v roce 1841

Zdroj: Sborník československé geografické společnosti, ročník 1988, číslo 3, svazek 93.
Industrializace Československa - její klady a zápory, s. 187

Obr. 2 Vítkovické železářny roku 1895

Zdroj: <http://www.parostroj.net/historie/foto/vitkovice1895.jpg>

Obr. 3 Dělnická kolonie ve Zlíně v roce 1933

Zdroj: <http://www.zlin.estranky.cz/clanky/tomas-bata--jan-antonin-bata/z-myslenek-tomase-bati-o-budovani-tovarny-a-mesta.html>

Obr. 4 Budova mmcité v Bílovicích

Zdroj: <http://www.mrva.net/stavby/mmcite.html#>

Obr. 5 Sídlo firmy mminteriér v Luhačovicích

Zdroj: <http://www.insidecor.cz/inspirace/sidlo-firmy-mminterier/>

Obr. 6 Budova firmy Tescan v Brně - Kohoutovicích

Zdroj: <http://www.ytong.cz/cs/content/tescan-brno.php>

Obr.7 Městská elektrárna v Brně - Zábrdovicích z roku 1898

Zdroj: <http://www.fabriky.cz/fabrikyvylety/brno2008/img00007.htm>

Obr. 8 Podélný řez etážovou budovou tiskárny AF BKK

Zdroj: Přestavba a dostavba továrního areálu AF BKK ve Vysočanech, ERA21, 10.
ročník (2), 64-65

Obr. 9 Mapa zemí zapojených do projektu ERIH

Zdroj: <http://www.erih.net/typo3temp/pics/2b2224f6ab.jpg>

Obr. 10 Vinohradská tržnice, současný Pávilon

Zdroj: <http://www.lugi.cz/cs/projekty/vinohradsky-pavilon-exterior>

Obr. 11 Interiér Pávilonu

Zdroj: <http://www.earch.cz/cs/design/vinohradska-trznice-centrem-kvalitniho-designu>

Obr. 12 Areál Wannieckovy továrny

Zdroj: http://cms.tvujdum.cz/udata/images/images_old/images_clanky/v_2171_2.jpg

Obr. 13 Zchátralá budova strojírny před rekonstrukcí

Zdroj: <http://www.ibrno.cz/images/stories/clanky/2013/O5/Vankovka-puvodni.jpg>

Obr. 14 Budova strojírny dnes Adam Gallery

Zdroj: <http://www.adamgallery.cz/gallery>

Obr. 15 Interiér galerie

Zdroj: <http://www.pronajemgalerie.cz/?kalendar=1525161600>

Obr. 16 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové

Zdroj: <http://www.designmagazin.cz/architektura/4263-hradec-kralove-ma-novou-knihovnu-z-pismene-x.html>

Obr. 17 Původní stav továrny Vertex

Zdroj: <http://www.novinky.cz/vase-zpravy/kralovehradecky-kraj/hradec-kralove/3-607-nova-knihovna-v-hradci-kralove-bude-o-91-milionu-levnejsi.html>

Obr. 18 Knihovna po rekonstrukci

Zdroj: <http://www.agcom.cz/cs/reference/zakaznici/knihovna-mesta-hradce-kralove.shtml>

Obr. 19 Vstupní prostor knihovny

Zdroj: <http://www.earch.cz/cs/architektura/knihovna-s-velrybou-na-strese-od-davida-vavry>

Obr. 20 Loft v italské Boloni

Zdroj: <http://www.archilovers.com/projects/108890/loft-a-bologna.html#info>

Obr. 21 Jednopokojový byt v Minsku

Zdroj: <http://www.worn.cz/umeni-kultura/living-bydleni/industrial-loft-maskulinni-utociste-se-spetkou-humoru/>

Obr. 22 Řešení kuchyně v industriálním stylu

Zdroj: <http://www.worn.cz/umeni-kultura/living-bydleni/industrial-loft-maskulinni-utociste-se-spetkou-humoru/>

Obr. 23 Interiér reklamní agentury v Londýně

Zdroj: <http://trends.archiexpo.com/projects/analog-folk-offices-dh-liberty/>

Obr. 24 Vstupní hala firmy Analog Folk

Zdroj: <http://trends.archiexpo.com/projects/analog-folk-offices-dh-liberty/>

Obr. 25 Kombinace obytného prostoru a ateliéru

Zdroj: <http://interioreschic.com/loft-hipster-en-chicago/>

Obr. 26 Rekonstrukce bulharského bytu v industriálním stylu

Zdroj: <http://interioreschic.com/un-loft-love-vintageindustrial/>

Obr. 27 Ocelová konstrukce horní lávky v Adam Gallery

Zdroj: http://i.lidovky.cz/11/061/lnorg/TKZ3b89d2_RA2wa3.jpg ocelová konstrukce horní lávky v Adam Gallery

Obr. 28 Tabulková okna v interiéru tiskárny AF BKK v Praze

Zdroj: Přestavba a dostavba továrního areálu AF BKK ve Vysočanech, ERA21, 10. ročník (2), 64-65

Obr. 29 Průmyslové lampy

Zdroj: <https://360volt.com/en/newsletter/newsletter>

Obr. 30 Tolix A chair

Zdroj: <http://www.tolix.fr/en/products/1-seats>

Obr. 31 Radiátor z vinutých trubek

Zdroj: http://litinove-radiatory.eu/eshop_images/53/2.jpg

Obr. 32 Prezentace osvětlení na Biennale Interieur v Kortrijku v Belgii

Zdroj: Autor

Obr. 33 Návrh studia *nová. bára*

Zdroj: <http://www.nova-bara.cz/portfolios/kavarna-industra-coffee/>

Obr. 34 Interiér kavárny Industra

Zdroj: <http://www.nova-bara.cz/portfolios/kavarna-industra-coffee/>

Obr. 35 Prostor galerie Industra

Zdroj: Autor

Obr. 36 Půdorys Industra

Zdroj: Autor

Obr. 37 Interiér kavárny a SKØG Urban Hub

Zdroj: <http://www.worn.cz/galerie/158520/?pi=158538>

Obr. 38 Stůl ze dřevěné cívky na kabely

Zdroj: Autor

Obr. 39 Pracovní židle *Toledo*

Zdroj: <http://www.cultfurniture.com/furniture-c10/chairs-c3/vintage-toledo-stool-rustic-finish-p1023>

Obr. 40 Radiátor z vinutých trubek

Zdroj: Autor

Obr. 41 Originální řešení prostoru toalet

Zdroj: Autor

Obr. 42 Půdorys SKØG Urban Hub

Zdroj: Autor